

GODIŠNJE IZVJEŠĆE ZA 2022. GODINU

AGENCIJA ZA ZAŠTITU TRŽIŠNOG NATJECANJA

Uvodna riječ

**dr. sc.
Mirta Kapural,
dipl.iur.**

**Predsjednica Vijeća
za zaštitu tržišnog
natjecanja**

U ovoj brošuri nalazi se pregled glavnih aktivnosti AZTN-a u 2022. godini. Tijekom 2022. godine AZTN je kao i ranijih godina imao aktivnu ulogu u zadržavanju otvorenog, učinkovitog i fer tržišnog natjecanja na tržištu Republike Hrvatske. Stoga je i u 2022. godini rad AZTN-a bio usmjeren na otkrivanje i sankcioniranje najtežih povreda prava tržišnog natjecanja, prije svega zabranjenih horizontalnih sporazuma između konkurenata (kartela), s posebnim naglaskom na otkrivanju kartela namještanja ponuda u postupcima javne nabave, koji su najštetniji oblik zabranjenih horizontalnih sporazuma. S tim u vezi, AZTN je slijedom sporazuma s Ministarstvom gospodarstva i održivog razvoja dobio pristup elektroničkom registru javne nabave, a započeo je i razvoj posebnog inovativnog digitalnog alata koji bi trebao pomoći u otkrivanju većeg broja slučajeva zabranjenih dogovora namještanjem na javnim natječajima. U 2022. godini AZTN je utvrdio upravo takav zabranjeni horizontalni sporazum (kartel) u postupku javne nabave, gdje je izrekao novčane kazne u ukupnom iznosu od 2.155.000,00 kuna (286.017,65 eura).

Nastavljene su redovne aktivnosti i u području ispitivanja potencijalnih zlouporaba vladajućeg položaja kojima se narušava kompetitivna struktura tržišta te u ex ante kontroli dopušteno-

sti namjere provedbe koncentracija poduzetnika, kao izravne posljedice preuzimanja i spajanja poduzetnika i konsolidacije pojedinih tržišta. U jednom predmetu ocjene dopuštenosti koncentracija postupak je okončan donošenjem rješenja o uvjetno dopuštenoj koncentraciji u kojem su sudionicima koncentracije utvrđene mjere, uvjeti i rokovi za otklanjanje negativnih učinaka predmetne koncentracije na mjerodavnom tržištu. Tijekom 2022. godine prioritet AZTN-a bila je i provedba Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zabrani nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom (u daljnjem tekstu: ZID ZNTP), kažnjavanje više nepoštenih trgovačkih praksi, rad na daljnjim izmjenama i dopunama ovog zakona uz transparentno obavješćavanje javnosti o svim odlukama koje AZTN donosi u ovom području provedbe. I dalje će se raditi na objavi dokumenta s ažuriranim odgovorima na upite adresata o primjeni ZNTP-a.

Nastavilo se i aktivno promicanje znanja o poštenim trgovačkim praksama u lancu opskrbe hranom i prednostima koje donosi poštivanje propisa kojima su uređene nepoštene trgovačke prakse u lancu opskrbe prehrambenim i poljoprivrednim proizvodima. AZTN je u 2022. godini riješio ukupno 699 predmeta iz područja tržišnog natjecanja i zabranjenih nepoštenih

AZTN je u 2022. godini riješio ukupno 699 predmeta iz područja tržišnog natjecanja i zabranjenih nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom, od toga 67 upravnih predmeta.

trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom, od toga 67 upravnih predmeta.

AZTN je, kao i u proteklim razdobljima, i tijekom 2022. godine bio aktivan u promicanju prava i politike tržišnog natjecanja, kao nadopuni provedbe propisa iz zaštite tržišnog natjecanja. Ova aktivnost obuhvaća davanje mišljenja o sukladnosti zakona, prijedloga zakona i drugih propisa s odredbama ZZTN-a, provedbu sektorskih istraživanja tržišta u cilju boljeg razumijevanja odnosa na pojedinim mjerodavnim tržištima, transparentnost djelovanja i suvremenu komunikaciju sa svim dionicima, sudjelovanje na edukacijama i njihovom organiziranju, stručne skupove i međunarodne konferencije o aktualnim i specifičnim temama iz područja zaštite tržišnog natjecanja. Neraskidivi dio ove aktivnosti je i kvalitetna suradnja sa svim dionicima, sektorskim regulatorima, nadležnim ministarstvima, tijelima državne uprave, Vladom RH, poduzetnicima i udruženjima poduzetnika, akademskom te europskom i međunarodnom zajednicom.

Značajnu aktivnost AZTN-a predstavljala su i sektorska istraživanja tržišta koja se provode u cilju boljeg razumijevanja strukture i odnosa na pojedinim tržištima, a često rezultiraju otkrivanjem indicija za pokretanje postupka. Tako je AZTN u 2022. godini, osim velikog broja mjerodavnih tržišta (75), koja je istraživao u konkretnim postupcima, proveo i četiri opsežna sektorska istraživanja tržišta. Riječ je o tržištu pružanja usluga dostave hrane putem digitalnih platformi, trgovine na malo mješovitom robom, pretežno hranom, pićima i higijenskim proizvodima za domaćinstvo, tržištu osiguranja i tržištu tiska.

U proteklom razdoblju u području međunarodne suradnje intenzivirale su se aktivnosti AZTN-a u pregovorima s Odborom za tržišno natjecanje OECD-a, nakon što je u siječnju 2022. godine Republika Hrvatska dobila status kandidata za članstvo u OECD-u. Potencijal ovog članstva donijet će još jednu kori-

snu globalnu komponentu u radu AZTN-a i u razvoju najboljih praksi u pravilima tržišnog natjecanja u RH.

Posebno je značajno što je AZTN 2022. godine obilježio 25 godina svoga rada, a tim je povodom organizirana međunarodna konferencija, održana 28. rujna 2022. godine. Istaknuti govornici iz država članica EU-a, OECD-a, nacionalnih tijela za tržišno natjecanje, poslovne i akademske zajednice, odvjetnici i suci raspravljali su o važnim i aktualnim temama iz područja zaštite tržišnog natjecanja te iskoristili ovu prigodu za razmjenu iskustava i primjera iz dugogodišnje prakse.

U 2022. godini nastavljene su aktivnosti za modernizaciju i daljnje poboljšanje komunikacije AZTN-a s javnošću te je u tu svrhu dovršen redizajn postojeće mrežne stranice. AZTN je otvorio svoj profil na poslovnoj društvenoj mreži LinkedIn koji od tada aktivno koristi.

Kroz prikaz rada i aktivnosti provedenih u 2022. godini AZTN nastavlja ispunjavati svoju ulogu stručnog tijela i općeg regulatora za tržišno natjecanje na svim tržištima koji svojim radom doprinosi dobrobiti gospodarstva RH. Provedbom i promicanjem prava tržišnog natjecanja nastoji se uspostaviti i očuvati djelotvorno tržišno natjecanje koje će poticati dugoročni rast, doprinositi dobrobiti gospodarstva Republike Hrvatske, osigurati maksimalne koristi i pozitivne učinke potrošačima u vidu većeg izbora i kvalitete proizvoda i usluga i nižih cijena te poticati poduzetnike na unaprjeđenje efikasnosti i inovacija na tržištu.

U istom opsegu, AZTN ostaje usmjeren i na sprječavanje nepoštenih trgovačkih praksi odnosno na ostvarivanje uspostave, osiguranja i zaštite poštenih trgovačkih praksi kojima se štite sudionici u lancu opskrbe hranom. Kao predsjednica Vijeća AZTN-a, zalagat ću se da se navedene aktivnosti i ciljevi i dalje uspješno provode.

Posebno je značajno što je AZTN 2022. godine obilježio 25 godina svoga rada, a tim je povodom organizirana međunarodna konferencija, održana 8. rujna 2022. godine.

NAJVAŽNIJI DOGAĐAJI U 2022. GODINI

7. travnja

Potpisan sporazum o suradnji s Državnom komisijom za kontrolu postupaka javne nabave (DKOM)

**OBILJEŽENO 25 GODINA RADA
AZTN-a**

11. travnja

Potpisan sporazum o suradnji s Hrvatskom agencijom za nadzor financijskih usluga (Hanfa)

Međunarodna konferencija AZTN-a, pod nazivom: '25 godina izazova i uspjeha', održana je 28. rujna u suradnji s OECD-ovim regionalnim centrom RCC OECD-GVH u Zagrebu, u hotelu Dubrovnik. Konferencija se odvijala u tri panela pod nazivima: 'Ex-ante regulacija i provedba pravila o tržišnom natjecanju na digitalnim tržištima'; '25 godina AZTN-a i 20 godina Uredbe Vijeća (EZ) br. 1/2003' i 'Vertikalna pravila - novosti i izazovi'

28. rujna

13. travnja

Potpisan sporazum o suradnji s Hrvatskom energetsom regulatornom agencijom (Hera)

20. travnja

Usvojeno rješenje o zabranjenom sporazumu u području javne nabave 'AZTN protiv Agro-Vir d.o.o., Zagreb, Agrodalm d.o.o., Zagreb, Diljexport d.o.o., Zagreb i Marino-Lučko d.o.o. Lučko' u kojem je AZTN utvrdio da su navedeni poduzetnici sklopili zabranjeni horizontalni sporazum, koji je za cilj imao sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišnog natjecanja u smislu članka 8. stavka 1. točke 1. i 3. ZZTN-a te su im izrečene novčane kazne u ukupnom iznosu od 2.155.000,00 kuna (286.017,65 eura)

20. listopada

Potpisan sporazum s Ministarstvom gospodarstva i održivog razvoja o suradnji i korištenju Elektroničkog oglasnika javne nabave Republike Hrvatske

The logo for AZTN, consisting of the letters 'AZTN' in a bold, white, sans-serif font, positioned on a dark blue triangular background that overlaps the top-left corner of the page. The background of the entire page is a photograph of a modern glass skyscraper with a curved facade, viewed from a low angle looking up.

AZTN

NAŠE ZALAGANJE ZA TRŽIŠTE I DOPRINOS GOSPODARSTVU RH

Pravo tržišnog natjecanja jedno je od temelja tržišnog gospodarstva čija je svrha osigurati ravnopravan položaj poduzetnika na tržištu, bez obzira na njihovu veličinu, tržišnu snagu i druga obilježja. Učinkovitim tržišnim natjecanjem potiče se poduzetništvo i učinkovitost, štite se potrošači kroz proširen izbor proizvoda i usluga, postižu niže cijene i bolja kvaliteta proizvoda i usluga. Također, djelotvornim tržišnim natjecanjem potiče se stvaranje uvjeta za gospodarski rast, koji se temelji na konkurentnim tržištima, učinkovitoj alokaciji i korištenju ograničenih resursa, inovacijama i ulaganjima koja tome pridonose.

Navedeno zahtijeva ne samo djelovanje AZTN-a, već i državnih tijela u stvaranju jasnih i provedivih pravila koja reguliraju postupanja na tržištu te njihovu osposobljenost da ta pravila učinkovito provode u praksi.

ZADAĆA AZTN JE DOPRINIJETI kvalitetnom funkcioniranju tržišta čime se postižu prednosti za potrošače, poduzetnike i gospodarstvo u cjelini, otklanjanjem zapreka i nedostataka na tržištu kroz učinkovitu provedbu propisa o zaštiti tržišnog natjecanja i propisa o zabrani nepoštenih trgovačkih praksi.

OSNOVNI CILJ AZTN-a KAO STRUČNOG TIJELA I OPĆEG REGULATORA ZA TRŽIŠNO NATJECANJE je provedbom i promicanjem prava tržišnog natjecanja uspostaviti i očuvati djelotvorno tržišno natjecanje koje će poticati dugoročni rast, doprinostiti dobrobiti gospodarstva RH, osigurati maksimalne koristi i pozitivne učinke potrošačima u vidu većeg izbora i kvalitete proizvoda i usluga i nižih cijena te poticati poduzetnike na unaprjeđenje efikasnosti i inovacija na tržištu.

AZTN JE SAMOSTALNA I NEOVISNA PRAVNA OSOBA s javnim ovlastima koja obavlja poslove općeg, nacionalnog, regulatornog tijela nadležnog za zaštitu tržišnog natjecanja na svim tržištima, u okviru svog djelokruga i nadležnosti (Zakon o zaštiti tržišnog natjecanja 'Narodne novine', br. 79/09., 80/13. i 41/21.; u daljnjem tekstu: ZZTN). Te su nadležnosti, osim navedenim zakonom, određene i propisima Europske unije (u daljnjem tekstu: EU) vezano uz primjenu članaka 101. i 102. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (SL C 115, 9. 5. 2008.; u daljnjem tekstu: UFEU). AZTN je ovlašten za primjenu nacionalnog i europskog prava tržišnog natjecanja odnosno postupke može voditi paralelnom primjenom odredbi ZZTN-a i članaka 101. i 102. UFEU-a.

AZTN JE NADLEŽAN ZA PROVEDBU PROPISA o zaštiti tržišnog natjecanja koji se primjenjuju na sprječavanje, ograničavanje i narušavanje tržišnog natjecanja poduzetnika u obliku zabranjenih sporazuma između poduzetnika i zlouporabu vladajućeg položaja poduzetnika na tržištu. U njegovoj nadležnosti je i ex ante kontrola dopuštenosti namjere provedbe koncentracija poduzetnika.

AZTN JE TAKOĐER NADLEŽAN I ZA PROVEDBU ZAKONA O ZABRANI NEPOŠTENIH TRGOVAČKIH PRAKSI u lancu opskrbe hranom ('Narodne novine', br. 117/17. i 52/21.; u daljnjem tekstu: ZNTP). Primjena tog zakona započela je 1. travnja 2018. godine, a puna primjena njegove prve novele započinje od 1. ožujka 2022. godine. Tim je zakonom u RH prvi put uređeno područje zabrane nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom. ZNTP-om se utvrđuju pravila i sustav mjera za sprječavanje nametanja nepoštenih trgovačkih praksi i taksativno utvrđuju nepoštene trgovačke prakse u lancu opskrbe hranom, čijim se nametanjem iskorištava značajna pregovaračka snaga kupaca u odnosu na njihove dobavljače. Cilj toga zakona je uspostava, osiguranje i zaštita poštenih trgovačkih praksi kojima se štite sudionici u lancu opskrbe hranom.

Organizacija AZTN-a

VIJEĆE AZTN-a

AZTN-om upravlja Vijeće za zaštitu tržišnog natjecanja. Predsjednik i članovi Vijeća su zaposleni u AZTN-u. Predsjednika i članove Vijeća, na prijedlog Vlade Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: Vlada RH), imenuje i razrješava dužnosti Hrvatski sabor. Predsjednik i članovi Vijeća imenuju se na razdoblje od pet godina. Uvjeti za imenovanje, trajanje mandata i djelokrug rada članova Vijeća detaljno su propisani ZZTN-om. Tako, primjerice, članovi Vijeća ne mogu biti državni dužnosnici, osobe koje obnašaju dužnosti u tijelima političkih stranaka, članovi uprava, nadzornih odbora ili upravnih vijeća poduzetnika. Također, ne smiju biti članovi bilo kojeg drugog oblika interesnog udruživanja koji bi mogao dovesti do sukoba interesa. Istovremeno, osigurano je da predsjednik i članovi Vijeća ne mogu biti razriješeni dužnosti zbog razloga povezanih s urednim obavljanjem njihovih dužnosti odnosno urednim izvršavanjem njihovih ovlasti u primjeni ZZTN-a te članaka 101. i 102. UFEU-a.

Vijeće, kao tijelo koje upravlja radom AZTN-a, odluke o svim općim i pojedinačnim aktima AZTN-a donosi na svojim sjednicama. Odluke se donose većinom od najmanje tri glasa, a na svakoj sjednici mora biti nazočan predsjednik ili zamjenik predsjednika Vijeća AZTN-a.

STRUČNA SLUŽBA AZTN-a

Svakodnevne upravne i stručne poslove obavlja stručna služba AZTN-a, koju čine magistri prava s položenim pravosudnim ispitom i magistri ekonomije, redom stručnjaci u području prava i politike tržišnog natjecanja te informatičari specijalizirani u području digitalne forenzike. Treba naglasiti da na svakom predmetu u pravilu radi tim, koji se ovisno o složenosti predmeta, sastoji od najmanje jednog pravника i najmanje jednog ekonomista kojima se često pridružuje i informatičar. Službene osobe iz stručne službe AZTN-a vode upravne (ispitne) postupke iz nadležnosti AZTN-a, odnosno u postupku utvrđuju činjenice i okolnosti, a Vijeće temeljem utvrđenog činjeničnog stanja donosi meritornu odluku u svakom pojedinom predmetu na temelju koje AZTN rješava pojedinu upravnu stvar.

AZTN je na dan 31. prosinca 2022. godine imao 56 zaposlenih radnika, a u 2021. godini je imao 49 zaposlenika. To povećanje broja zaposlenika je posljedica širih ovlasti AZTN-a vezanih uz provedbu ZID ZNTP-a koji je stupio na snagu 1. rujna 2021. godine, a njegova puna primjena započela je 1. ožujka 2022.

FINANCIRANJE AZTN-a

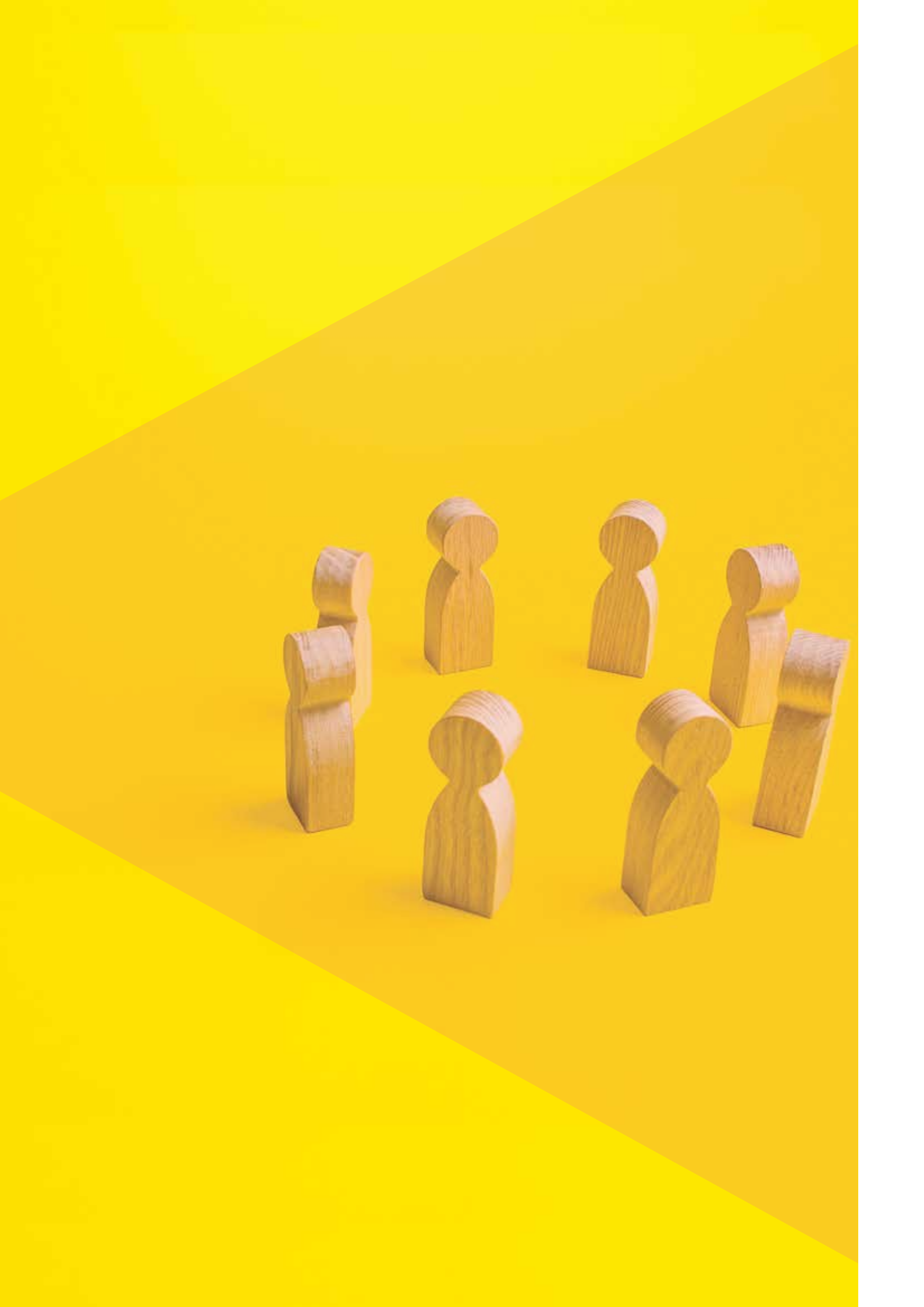
AZTN nema vlastitih prihoda, već se njegov rad i aktivnosti financiraju isključivo iz sredstava koja se osiguravaju u Državnom proračunu RH. U skladu s fiskalnim mogućnostima Državnog proračuna RH, AZTN-u se osiguravaju sredstva za dostatan broj kvalificiranih zaposlenika te dostatne financijske, tehničke i tehnološke resurse koji su potrebni za učinkovito obavljanje ovlasti AZTN-a. Pritom je AZTN neovisan u namjenskom trošenju dodijeljenih financijskih sredstava za provedbu svojih ovlasti, ne dovodeći u pitanje i pridržavajući se u cijelosti odredaba Zakona o izvršenju Državnog proračuna.

AZTN uvijek s osobitom pažnjom izvršava svoje obveze te pažljivo raspolaže dodijeljenim proračunskim sredstvima.

Planirana sredstva za obavljanje poslova iz djelokruga AZTN-a u Državnom proračunu za 2022. godinu iznosila su 16.852.771 kuna (2.236.747 eura), dok je izvršenje rashoda iznosilo 16.261.945 kuna (2.158.331 eura), što predstavlja izvršenje od 96,49% u odnosu na tekući plan za 2022. godinu.

NOVČANE KAZNE

Novčane kazne koje utvrđuje i izriče AZTN za utvrđene povrede ZZTN-a i ZNTP-a prihod su Državnog proračuna RH.

GLAVNI POKAZATELJI U

BROJ RIJEŠENIH PREDMETA U 2022. GODINI

699

predmeta iz područja tržišnog natjecanja i zabranjenih nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom

67

upravnih predmeta

44

inicijative u smislu ZZTN-a

ANALIZA AZTN-a U KONKRETNIM POSTUPCIMA

75

analiza mjerodavnih tržišta

22

predmeti utvrđivanja zabranjenih sporazuma poduzetnika

21

predmet utvrđivanja zlouporaba vladajućeg položaja poduzetnika

32

predmeta ocjene dopuštenosti namjere provedbe koncentracija poduzetnika

NOVČANE KAZNE TIJEKOM 2022. GODINE

2.585.000,00 kuna 343.088,46 eura¹

izrečenih novčanih kazni tijekom 2022. godine za utvrđene povrede oba zakona

NOVČANE KAZNE 2010. - 2022.

37,510,100.00 kuna

ukupno 4,978,445.82 eura

29,970,600.00 kuna

iz područja tržišnog natjecanja 3,977,782.20 eura

7,539,500.00 kuna

iz područja nepoštenih trgovačkih praksi 1,000,663.61 eura

¹ Fiksni tečaj konverzije 7,53450 kuna za 1 euro

2022. GODINI

ZABRANJENI SPORAZUMI

36

rješanih predmeta

22

upravna

14

neupravni

PROVEDENO ISPITIVANJE

22

mjerodavna tržišta

UTVRĐIVANJA ZLOUPORABE VLADAJUĆEG POLOŽAJA PO SLUŽBENOJ DUŽNOSTI

21

ispitivanje stanja na
mjerodavnom tržištu

27

rješanih predmeta

23

upravna predmeta

4

nepravna predmeta

OCJENE DOPUŠTENOSTI KONCENTRACIJA

26

rješanih predmeta

12

upravni

14

neupravni

ISPITIVANJE STANJA

32

mjerodavna tržišta

ZABRANJENIH KONCENTRACIJA

0

IZ PODRUČJA PROMICANJA PRAVA I POLITIKE TRŽIŠNOG NATJECANJA

83

rješanih predmeta

20

stručni mišljenja

59

očitanja

4

suradnje

TIJEKOM
2022. GODINE,
AZTN JE
OBJAVIO

76 odluka

ODGOVORIO NA

27 novinarskih upita

OBJAVIO

69 priopćenja za javnost

Objavljeno je 11 mjesečnih informativni biltena AZTN-a u elektroničkom obliku - AZTN Info, koji donose detaljnije informacije o odlukama i drugim aktivnostima AZTN-a i njegovih stručnjaka te izvještavaju o najvažnijim odlukama i razvoju komparativne prakse iz područja prava i politike tržišnog natjecanja u EU i svijetu.

Provedba prava tržišnog natjecanja

2.155.000,00 kuna
286.017,65 eura

KAZNI IZREKAO JE AZTN U PODRUČJU TRŽIŠNOG NATJECANJA ZA UTVRĐENE POVREDE ZZTN-a U 2022. GODINI

AZTN je i u 2022. godini nastavio provedbu nacionalnog i europskog prava tržišnog natjecanja kao svoju temeljnu aktivnost, s naglaskom na otklanjanje teških ograničenja tržišnog natjecanja i aktivnu suradnju s Europskom komisijom (u daljnjem tekstu: EK). U okviru toga cilja, fokus rada AZTN-a bio je na onim postupanjima poduzetnika koja izravno utječu na ograničenje tržišnog natjecanja, a time i rasta i funkcioniranja gospodarstva.

Postupci utvrđivanja narušavanja tržišnog natjecanja u obliku sklapanja zabranjenih sporazuma između poduzetnika i zlouporabe vladajućeg položaja poduzetnika na tržištu veoma su složeni zbog potrebe provođenja detaljnih ekonomskih i pravnih analiza i zaštite prava stranaka na obranu u postupku te su stoga detaljno propisani ZZTN-om. Ovi postupci uvijek se pokreću po službenoj dužnosti, a široki krug osoba može podnijeti inicijativu za pokretanje postupka.

AZTN je u konkretnim postupcima koje je okončao tijekom 2022. godine proveo analizu 75 mjerodavnih tržišta, od toga 22 u predmetima utvrđivanja zabranjenih sporazuma poduzetnika, 21 u predmetima utvrđivanja zlouporaba vladajućeg položaja poduzetnika i 32 u predmetima ocjene dopuštenosti namjere provedbe koncentracija poduzetnika.

Predmeti utvrđivanja zabranjenih sporazuma

Među prioritetima AZTN-a i tijekom 2022. godine bilo je otklanjanje teških ograničenja tržišnog natjecanja utvrđenih odredbama ZZTN-a, kao što je sklapanje zabranjenih sporazuma koji za cilj ili posljedicu imaju narušavanje tržišta, prije svega horizontalnih sporazuma između izravnih konkurenata (kartela) koji dogovorima o cijenama, podjelom tržišta, ograničavanjem proizvodnje ili tehnološkog razvoja i drugim zabranjenim odredbama i postupanjima nanose najveću štetu gospodarstvu i potrošačima, stoga i predstavljaju najtežu povredu propisa o zaštiti tržišnog natjecanja.

AZTN je u 2022. godini u području utvrđivanja zabranjenih sporazuma riješio ukupno 36 predmeta (22 upravna i 14 neupravnih predmeta). U riješenim predmetima provedeno je ispitivanje 22 mjerodavna tržišta, od kojih ćemo nabrojati nekoliko vezanih uz upravne predmete:

- tržište postupaka javne nabave s namjerom sklapanja okvirnog sporazuma s tri gospodarska subjekta za razdoblje od četiri godine, za nabavu 14 grupa prehrambenih proizvoda, koji su tijekom 2012. godine provedeni na području Grada Zagreba od strane UDD-a,
- tržište obavljanja djelatnosti privatne zaštite,
- tržište prodaje drogerijskih proizvoda,
- tržište pružanja usluga obuke kandidata za upravljanje motornim vozilima B kategorije od strane autoškola,
- tržište prodaje vodomjera u RH,
- tržište distribucije novih motornih vozila marke KIA Motors, tržište pružanja usluga servisiranja i prodaje rezervnih dijelova motornih vozila marke KIA Motors na području RH,
- tržište pružanja leasing usluga,
- tržište kapitala i upravljanja mirovinskim fondovima,
- tržište javne nabave usluga prijevoza učenika osnovnih škola,
- tržište distribucije motornih vozila, servisiranja motornih vozila i prodaje rezervnih dijelova vozila marke Hyundai.

36
riješenih
predmeta

22 upravna

14 neupravnih

AZTN je u 2022. godini u području utvrđivanja zabranjenih sporazuma proveo prethodno ispitivanje stanja na 22 mjerodavna tržišta, kako bi utvrdio ima li dostatnih indicija za pokretanje postupka po službenoj dužnosti. Riješio je ukupno 36 predmeta iz ovoga područja, od toga 22 upravna i 14 neupravnih predmeta.

Primjer zabranjenog horizontalnog sporazuma (kartela) u postupku javne nabave:

AZTN PROTIV AGRO-VIR D.O.O., ZAGREB, AGRODALM D.O.O., ZAGREB, DILJEXPORT D.O.O., ZAGREB I MARINO-LUČKO D.O.O. LUČKO²

AZTN JE UTVRDILO DA SU NAVEDENI PODUZETNICI SKLOPILI ZABRANJENI HORIZONTALNI SPORAZUM, KOJI JE ZA CILJ IMAO SPRJEČAVANJE, OGRANIČAVANJE ILI NARUŠAVANJE TRŽIŠNOG NATJECANJA U SMISLU ČLANKA 8. STAVKA 1. TOČKE 1. I 3. ZZTN-a TE SU IM IZREČENE NOVČANE KAZNE U UKUPNOM IZNOSU OD 2.155.000,00 KUNA (286.017,65 EURA).

AZTN je rješenjem od 28. travnja 2022. godine utvrdio da su poduzetnici Agro-Vir d.o.o., sa sjedištem u Zagrebu (u daljnjem tekstu: Agro-Vir), Agrodalm d.o.o., sa sjedištem u Zagrebu (u daljnjem tekstu: Agrodalm) i Diljexport d.o.o., sa sjedištem u Zagrebu (u daljnjem tekstu: Diljexport), u postupcima javne nabave 14 grupa prehrambenih proizvoda s namjerom sklapanja okvirnog sporazuma s tri gospodarska subjekta za razdoblje od četiri godine koji su tijekom 2012. godine provedeni od strane Ustanove "Dobri dom" Grada Zagreba, sa sjedištem u Zagrebu, prethodnim utvrđivanjem i usklađivanjem cijena njihovih ponuda radi utjecaja na ishod predmetnih postupaka javne nabave i međusobnom podjelom pojedinačnih ugovora o javnoj nabavi, prema pojedinim grupama nabave i godinama, s ciljem da se unaprijed utvrđenom sudioniku sporazuma omogućući sklapanje ugovora o javnoj nabavi na temelju okvirnog sporazuma, za određenu grupu nabave i godinu, u razdoblju od 4. lipnja 2012. do 1. siječnja 2014. godine narušili tržišno natjecanje u istim postupcima javne nabave, odnosno sklopili zabranjeni horizontalni sporazum, koji je za cilj imao sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišnog natjecanja u smislu članka 8. stavka 1. točke 1. i 3. ZZTN-a. Istim rješenjem utvrđeno je da je poduzetnik Marino-Lučko d.o.o., sa sjedištem u Lučkom, naknadno pristupio navedenom zabranjenom sporazumu Agro-Vira, Agrodalma i Diljexporta i međusobnom podjelom pojedinačnih ugovora o javnoj nabavi s navedenim poduzetnicima, prema pojedinim grupama nabave i godinama, s ciljem da se unaprijed utvrđenom sudioniku sporazuma omogućući sklapanje ugovora o javnoj nabavi na temelju okvirnog

sporazuma, za određenu grupu nabave i godinu, u razdoblju od 1. siječnja 2013. do 1. siječnja 2014. godine narušio tržišno natjecanje u predmetnim postupcima javne nabave, odnosno sklopio zabranjeni horizontalni sporazum koji je za cilj imao sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišnog natjecanja u smislu članka 8. stavka 1. točke 3. ZZTN-a.

Navedenim poduzetnicima izrečene su novčane kazne u ukupnom iznosu od 2.155.000,00 kuna (286.017,65 eura).

Primjenom na odgovarajući način kriterija pravila o tržišnom natjecanju u EU, AZTN je ocijenio kako određene indicije i okolnosti, (približno jednake ukupne ponude za sve četiri godine trajanja okvirnog sporazuma, približno jednake ponude za sklapanje pojedinačnih ugovora o javnoj nabavi za 2012. godinu, potpuno identične ponude različitih ponuditelja unutar iste grupe proizvoda, nerealno iskazane ponude istog ponuditelja za pojedinačne godine unutar iste grupe, podjela izvršavanja ugovora o javnoj nabavi i obrazac postupanja stranaka u vezi s odustankom od sklapanja pojedinačnih ugovora o javnoj nabavi), promatrane kao cjelina, ukazuju na postojanje predmetnog zabranjenog sporazuma i predstavljaju dokaz povrede pravila tržišnog natjecanja, konkretno članka 8. ZZTN-a koji uređuje zabranjene sporazume poduzetnika.

Navedene indicije i okolnosti o postojanju predmetnog zabranjenog sporazuma potkrijepljene su materijalnim dokazima

²Rješenje AZTN protiv Agro-Vir d.o.o., Zagreb, Agrodalm d.o.o., Zagreb, Diljexport d.o.o., Zagreb i Marino-Lučko d.o.o. Lučko, KLASA: UP/I 034-03/2017-01/021, od 7. lipnja 2022. godine.

**Navedenim
poduzetnicima
izrečene su novčane
kazne u ukupnom iznosu
od 2.155.000,00 kuna
(286.017,65 eura).**

prikupljenim tijekom nenajavljenih pretraga poslovnih prostorija Agrodalma i Diljexporta.

AZTN je u konkretnom slučaju kao povredu članka 8. ZZTN-a koji uređuje zabranjene sporazume, utvrdio postupanja predmetnih poduzetnika koja su uključivala prethodno utvrđivanje i usklađivanje cijena njihovih ponuda radi utjecaja na ishod predmetnih postupaka javne nabave i međusobnu podjelu pojedinačnih ugovora o javnoj nabavi, prema pojedinim grupama nabave i godinama, s ciljem da se unaprijed utvrđenom sudioniku sporazuma omogući sklapanje ugovora o javnoj nabavi na temelju okvirnog sporazuma, za određenu grupu nabave i godinu.

Dakle, riječ je o manipulaciji predmetnim postupcima javne nabave 14 grupa prehrambenih proizvoda, temeljem zabranjenog sporazuma između tržišnih konkurenata o cijenama koje će ponuditi u okviru tih postupaka i o podjeli ugovora o javnoj nabavi, prema pojedinim grupama nabave i godinama. Dogovorom o utvrđivanju cijena koje će ponuditi u predmetnim postupcima javne nabave i međusobnom podjelom ugovora o javnoj nabavi, prema pojedinim grupama nabave i godinama, predmetni poduzetnici unaprijed su otklonili neizvjesnost oko njihovog postupanja u istim postupcima javne nabave i time uklonili rizike međusobnog tržišnog natjecanja. Za određena koluzivna ponašanja, koja vode do toga da karteli horizontalno odre-

đuju cijene, može se smatrati vjerojatnim da će imati negativne učinke, osobito na cijenu, količinu ili kvalitetu proizvoda i usluga, te da u svrhu primjene članka 8. ZZTN-a nije potrebno dokazivati da imaju konkretan učinak na tržište.

Sporazumi o podjeli tržišta predstavljaju posebno teške povrede tržišnog natjecanja i sami po sebi imaju za cilj ograničiti tržišno natjecanje te su obuhvaćeni kategorijom koja je izričito zabranjena člankom 8. stavkom 1. ZZTN-a.

Prema ocjeni AZTN-a, predmetni zabranjeni sporazum sadrži dovoljan stupanj štetnosti da se smatra ograničenjem tržišnog natjecanja "s obzirom na cilj" u smislu članka 8. stavka 1. ZZTN-a. Osim protutržišnog cilja predmetnog zabranjenog sporazuma, u postupku su utvrđeni i protutržišni učinci istog sporazuma zbog kojih je tržišno natjecanje u postupcima javne nabave 14 predmetnih grupa nabave bilo stvarno i značajno narušeno.

VUSRH je presudom od 14. rujna 2022. godine odbio tužbeni zahtjev tužitelja za poništavanje rješenja AZTN od 28. travnja 2022. godine, odbio prijedloge tužitelja za određivanje odgovnog učinka tužbe i određivanje privremene mjere te odbio zahtjev tužitelja za naknadu troškova upravnog spora, pa je time je rješenje AZTN-a u ovom predmetu postalo pravomoćno.

Predmeti utvrđivanja zlorporabe vladajućeg položaja

Zlorporabe vladajućeg položaja poduzetnika na tržištu također predstavljaju teška ograničenja tržišnog natjecanja jer ugrožavaju kompetitivnu strukturu tržišta i onemogućavaju konkurentima ulazak ili rast na tržištu. ZZTN utvrđuje visinu tržišnog udjela kao polazno mjerilo vladajućeg položaja prema kojem se pretpostavlja da u vladajućem položaju može biti poduzetnik čiji tržišni udjel na mjerodavnom tržištu iznosi više od 40 posto, a riječ je o oborivoj zakonskoj presumpciji³. Pri utvrđivanju postojanja vladajućeg položaja nekog poduzetnika na tržištu uzima se u obzir cijeli niz čimbenika kao što su, primjerice, vrijeme kroz koje poduzetnik ostvaruje visoki tržišni udjel i položaj, njegova financijska snaga, prednosti u pristupu izvorima nabave ili tržištu, povezanost s drugim poduzetnicima, pravne ili činjenične zapreke pristupa drugih poduzetnika tržištu, sposobnost nametanja tržišnih uvjeta s obzirom na njegovu ponudu ili potražnju i sposobnost isključivanja konkurenata s tržišta usmjeravanjem na druge poduzetnike. Vladajući položaj poduzetnika nije zabranjen, ali je zabranjena njegova zlorporaba i to kroz najčešće oblike zlorporabe vladajućeg položaja:

- izravno ili neizravno nametanje nepravednih kupovnih ili prodajnih cijena, odnosno drugih nepravednih trgovinskih uvjeta;
- ograničavanje proizvodnje, tržišta ili tehnološkog razvitka na štetu potrošača;
- primjena nejednakih uvjeta na istovrsne poslove s drugim poduzetnicima, čime ih se dovodi u nepovoljniji položaj u

odnosu na konkurenciju;

- uvjetovanje sklapanja ugovora pristankom drugih ugovornih strana na dodatne obveze, koje po svojoj prirodi ili običajima u trgovini nisu u izravnoj vezi s predmetom tih ugovora.

Osobito su štetni tzv. isključujući oblici zlorporaba koje imaju za posljedicu smanjivanje tržišnog natjecanja. Stoga je AZTN i u 2022. godini nastavio svoje djelovanje u području utvrđivanja zlorporaba vladajućeg položaja poduzetnika.

AZTN je tijekom 2022. godine proveo prethodno ispitivanje stanja na 21 mjerodavnom tržištu, od kojih izdvajamo neka tržišta vezana uz upravne predmete:

- tržište pružanja usluge povremenog prijevoza putnika turističkih grupa na relaciji Luka Gruž-Pile-Luka Gruž,
- tržište pružanja usluge javnog linijskog prijevoza putnika autobusima u cestovnom prometu na linijama: Zagreb-München, Zagreb-Beč, Zagreb-Mostar, Split-Ljubljana, Rijeka-Zagreb, Rijeka-Ljubljana, Split-Zadar, Rijeka-Zadar, Rijeka-Šibenik i Rijeka-Split,
- tržište obavljanja dimnjačarskih usluga na području Grada Zagreba
- tržište pružanja usluge ukopa,
- tržište pružanja usluge opskrbe plinom,
- tržište distribucije školskih udžbenika,
- tržište prodaje tuševa za zube.

27
rješениh
predmeta

23 upravna
4 nepravna

³ZZTN; članak 12. stavak 2.

Primjer utvrđivanja zlorporabe vladajućeg položaja:

AZTN PROTIV POLIKLINIKE MARIN MED I POLIKLINIKE GLAVIĆ U DUBROVNIKU⁴

AZTN JE ODBACIO INICIJATIVU ZA POKRETANJE POSTUPKA PROTIV POLIKLINIKE MARIN MED I POLIKLINIKE GLAVIĆ JER NIJE UTVRDIO DOSTATNE INDICIJE ZA POKRETANJE POSTUPKA PO SLUŽBENOJ DUŽNOSTI U SMISLU ZZTN-a.

U podnesenoj inicijativi u bitnome se navodi da je cijena usluge vađenja kompletne krvne slike (u daljnjem tekstu: KKS), koja se u Zagrebu može u privatnom laboratoriju obaviti za prosječno 70-ak kuna, u Dubrovniku znatno viša, odnosno između 150 i 250 kuna. Prema navodima iz inicijative, u Dubrovniku postoje dvije privatne poliklinike: Poliklinika Marin Med i Poliklinika Glavić koje obavljaju navedenu vrstu pretrage. Poliklinika Marin Med uslugu vađenja krvi za djecu uvjetuje plaćanjem usluge konzultacija njihovog specijalista pedijatra koja iznosi otprilike [...] kuna, dok Poliklinika Glavić istu uslugu ne uvjetuje, ali vađenje KKS-a obavlja uz naknadu koja je, prema navodima iz inicijative, dva do tri puta viša od one u Zagrebu i ostatku RH. Uz navedene osnovne krvne pretrage, u inicijativi se navodi da se navedene visoke cijene odnose i na preglede gastroskopije, dermatološke preglede te ostale preglede.

Tijekom prethodnog ispitivanja stanja na mjerodavnom tržištu pružanja usluge pretrage KKS-a uz plaćanje naknade u gradu Dubrovniku, utvrđeno je da tu uslugu mogu obavljati samo one pravne osobe koje su registrirane za obavljanje medicinsko-biokemijske djelatnosti. Riječ je o Ustanovi za zdravstvenu skrb Glavić, Laboratoriju Maldini te OB Dubrovnik. Usluge jednog od navedenih medicinsko-biokemijskih laboratorija koristi i Poliklinika Marin Med, protiv koje je podnesena inicijativa. Također je utvrđeno da ni Poliklinika Glavić niti Poliklinika Marin Med ne obavljaju medicinsko-biokemijsku djelatnost, koja obuhvaća, između ostalog, uslugu pretrage KKS-a.

U odnosu na navode iz inicijative o cijenama drugih pretraga (gastroskopija, dermatološki pregled) koje su također višestruko veće nego u ostatku RH, potrebno je napomenuti da AZTN nije ulazio u detaljnu analizu cijena istih, prvenstveno iz razloga što iste podliježu posebnim propisima. Također, prilikom prethodnog ispitivanja stanja na mjerodavnom tržištu, utvrđeno je da na području grada Dubrovnika postoji veći broj registriranih ustanova s odobrenim zdravstvenim djelatnostima. Konkretno radi se o 23 ustanove, od kojih su 19 osnovane od strane privatno-fizičke i pravne osobe, a četiri od strane grada/županije

U vezi s navodima iz inicijative o tome da Poliklinika Marin Med uvjetuje obavljanje usluge KKS-a s uslugom konzultacija specijalista pedijatra, iz dostavljenog očitovanja Poliklinike Marin Med proizlazi da je neophodno sudjelovanje specijalista pedijatra prilikom tumačenja nalaza zbog različitih referentnih vrijednosti kod djece. Također iz očitovanja OB Dubrovnik i DZ Dubrovnik, proizlazi da je usluga pregleda djece od strane specijalista pedijatra odmah dostupna, te je ta pretraga dostupna u mreži javne zdravstvene zaštite.

Analiza cjenika registriranih medicinsko-biokemijskih laboratorija pokazala je da cijene za predmetnu uslugu na području grada Dubrovnika nemaju značajnija međusobna odstupanja te iznose u prosjeku 51 kn, što je u suprotnosti s navodima iz inicijative da su cijene između 150 i 250 kn. Navedene cijene za predmetnu uslugu u gradu Dubrovniku su također usporedive i s onima u Zagrebu koje iznose u prosjeku oko 52 kn. Također je razvidno da odstupanja u odnosu na cijene propisane od strane Hrvatske komore medicinskih biokemičara nisu znatna.

Također, navode iz inicijative o visini cijena u iznosu od 150 kn i 250 kn opovrgava očitovanje Poliklinike Glavić prema kojem su korištene usluge drugog gospodarskog subjekta - Ustanove za zdravstvenu skrb Glavić (ustanova personalno povezana s rečenom poliklinikom) iz kojeg je razvidno da se cijena koja je navedena u inicijativi ne odnosi samo na cijenu usluge KKS-a, već i na dvije dodatne usluge, što je rezultiralo višim računom. Navedeno je potvrđeno dostavljenim računom izdanim od strane Ustanove za zdravstvenu skrb Glavić.

Zaključno, na temelju svih dostavljenih podataka i dokumentacije te analizom činjenica i okolnosti, utvrđeno je da nema indicija da bi se Poliklinika Marin Med i Poliklinika Glavić mogle nalaziti u vladajućem položaju na mjerodavnom tržištu pružanja usluge KKS-a uz plaćanje naknade na području grada Dubrovnika, u smislu članka 12. ZZTN-a te time nije ispunjen osnovi preduvjet za utvrđivanje zlorporabe vladajućeg položaja, u smislu članka 13. ZZTN-a.

⁴Rješenje AZTN protiv Poliklinike Marin Med i Poliklinike Glavić, KLASA: UP/I 034-03/21-01/023 od 23. svibnja 2022. godine.

Postupci ocjene dopuštenosti namjere provedbe koncentracija poduzetnika

Koncentracija poduzetnika (u daljnjem tekstu: koncentracija) u smislu prava tržišnog natjecanja nastaje promjenom u kontroli nad poduzetnikom na trajnoj osnovi. Do promjene u kontroli nad poduzetnikom može doći:

- pripajanjem ili spajanjem dva ili više neovisnih poduzetnika ili dijelova tih poduzetnika koji osnivaju novo društvo ili nastavljaju poslovati pod imenom jednoga od njih;
- stjecanjem izravne ili neizravne kontrole ili prevladavajućeg utjecaja jednog ili više poduzetnika nad drugim ili više drugih poduzetnika, odnosno dijelom ili dijelovima drugog poduzetnika i to stjecanjem većine dionica ili udjela ili stjecanjem većine prava glasa ili na drugi način u skladu s odredbama Zakona o trgovačkim društvima.

Zajednički pothvat (engl. joint venture), kao oblik ugovornog udruživanja u zajedničkom poslovnom pothvatu dva ili više neovisnih poduzetnika, također je koncentracija ako trajnije djeluje kao neovisan gospodarski subjekt.

U pravilu je riječ o redovnom i uobičajenom procesu konsolidacije i restrukturiranja poduzetnika, a sve češće i cijelih industrija, kao odgovora na značajne promjene na mjerodavnim tržištima, s ciljem da se ostvare uštede i sinergije koje će novostvorenim ekonomskim entitetima omogućiti učinkovitije poslovanje. Za razliku od postupaka utvrđivanja zabranjenih sporazuma između poduzetnika ili utvrđivanja zlouporabe vladajućeg položaja na tržištu koje AZTN uvijek pokreće ex post i to po službenoj dužnosti, postupak ocjene dopuštenosti namjere provedbe koncentracije poduzetnika provodi se ex ante temeljem prijave njezinih sudionika i to samo kada postoji obveza prijave AZTN-u.

Naime, obveza prijave koncentracije postoji kada sudionici koncentracije kumulativno premašuju zakonom utvrđene pragove ekonomske veličine na svjetskom i hrvatskom tržištu iz članka 17. stavka 1. ZZTN-a, imaju obvezu AZTN-u prijaviti namjeru provedbe koncentracije te je ne smiju provesti sve dok AZTN ne ocjeni njezinu dopuštenost. Zadatak AZTN-a je unaprijed procijeniti hoće li pozitivni učinci namjeravane provedbe koncentracije na strukturu tržišta i interese potrošača prevladati nad negativnim učincima koncentracije na tržišno natjecanje, prije svega zbog smanjenja broja konkurenata i povećane opasnosti od zabranjenih dogovora ili mogućeg jačanja postojećeg ili stvaranja novog vladajućeg položaja.

Predmeti ocjena koncentracija u 2022. obuhvatili su 32 različita mjerodavna tržišta od kojih izdvajamo sljedeća neka:

- tržište trgovine na veliko bezolovnim benzinskim gorivima,

- tržište trgovine na veliko dizelskim gorivima,
- tržište trgovine na veliko ekstra-lakim loživim uljem,
- tržište trgovine na malo motornim gorivima (bezolovnim benzinskim i dizelskim gorivima) i to u segmentima na benzinskim postajama koje se nalaze na autocestama i na benzinskim postajama koje se nalaze izvan autocesta,
- tržište trgovine na malo ukapljenim naftnim plinom (UNP) u segmentima boce i auto-plin,
- tržište proizvodnje i prodaje energetskih kabela,
- tržište proizvodnje i prodaje telekomunikacijskih kabela,
- tržište proizvodnje i prodaje brodskih kabela,
- tržište proizvodnje i prodaje željezničkih kabela,
- tržište trgovine na veliko poljoprivrednom mehanizacijom i rezervnim dijelovima,
- tržište pružanja usluga izgradnje dalekovoda,
- tržište pružanja usluga izgradnje infrastrukture,
- tržište pružanja usluga projektiranja infrastrukture, dalekovoda i drugih objekata,
- tržište maloprodaje širokopojsnog pristupa internetu,
- tržište prijenosa televizijskih programa uz plaćanje naknade,
- tržište trgovine na malo mješovitom robom, pretežno hranom, pićima i higijenskim proizvodima za domaćinstvo, i
- tržište trgovine na malo obućom i modnim dodacima.

32

mjerodavna
tržišta

Primjer ocjene dopuštenosti koncentracije:

**AZTN UVJETNO ODOBRILO KONCENTRACIJU
GRAND AUTOMOTIVE LLP/GRAND AUTOMOTIVE RD LTD.
I RENAULT NISSAN HRVATSKA**

Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja (dalje u tekstu: AZTN) uvjetno je odobrila koncentraciju Grand Automotive LLP/Grand Automotive RD Ltd. i Renault Nissan Hrvatska. Grand Automotive LLP je putem povezanih poduzetnika u Republici Hrvatskoj ovlašteni distributer novih motornih vozila marke Hyundai, Nissan i Ford. Nakon provedbe koncentracije, poduzetnik Grand Automotive LLP će udjele u poduzetniku Renault Nissan Hrvatska prenijeti na poduzetnika pod njegovom kontrolom-Grand Automotive RD Ltd., koji je osnovan kao društvo posebne namjene.

Na Javni poziv AZTN-a zaprimljeno je mišljenje i očitovanje poduzetnika koji djeluje na tržištima prodaje i servisiranja motornih vozila i to kao ovlašteni serviser i prodavatelj rezervnih dijelova. Riječ je o poduzetniku koji je od AZTN-a zatražio zaštitu identiteta. U bitnome, sadržaj zaprimljenog mišljenja i očitovanja na Javni poziv AZTN-a može se grupirati u tri osnovne kategorije: nejednako primjenjivanje kriterija selektivne distribucije prema svim članovima ovlaštene mreže, narušavanje povjerljivosti podataka između konkurenata u slučaju multi-brend servisa i odbijanje i/ili otežavanje pristupa originalnim rezervnim dijelovima i tehničkim podacima neovisnim serviserima.

U ovom predmetu AZTN je zatražio očitovanja, podatke i dokumentaciju od najznačajnijih tržišnih takmaca na utvrđenim mjerodavnim tržištima: Porsche Hrvatska i Emil Frey grupa, najznačajnijih multi-brand uvoznika i serviseru te od neovisnih serviseru.

U konkretnom predmetu utvrđeno je mjerodavno tržište prodaje novih motornih vozila (u segmentima osobnih vozila i lakih gospodarskih vozila), prodaje originalnih rezervnih dijelova za motorna vozila robnih marki Hyundai, Ford, Renault, Nissan i Dacia i tržište pružanja usluga popravka i održavanja motornih vozila robnih marki Hyundai, Ford, Renault, Nissan i Dacia, sve na teritoriju Republike Hrvatske. Pri analizi mjerodavnog tržišta koristila se praksa AZTN-a i Europske komisije koja tržište novih motornih vozila dijeli u dva osnovna segmenta i to na tržište osobnih vozila i tržište lakih gospodarskih vozila. Marke vozila stjecatelja i ciljnog poduzetnika prisutna su u segmentima osobnih i lakih gospodarskih vozila. Na tržištu prodaje novih motornih vozila u segmentu osobnih vozila na teritoriju Republike Hrvatske u 2021. godini najznačajniji tržišni udjel ostvaruju Porsche Hrvatska, ovlašteni zastupnik 5 marki vozila, i to

Volkswagen, Škoda, Audi, Seat i Cupra, koji ostvaruje [20-30]% udjela. Slijedi ga Renault Nissan Hrvatska sa dvostruko manjim udjelom od oko [10-20]%, te Emil Frey grupa (Alfa Romeo, Citroen, Peugeot, Fiat, Jeep, Fuso, Smart, Mercedes-Benz, DS) s oko [10-20]% udjela. Ostali sudionici na tržištu ostvaruju udjele manje od 10%. Provedbom predmetne koncentracije, post-koncentracijski tržišni udjel sudionika predmetne koncentracije iznosio bi [20-30]% te bi Grand Automotive LLP postao najznačajniji konkurent Porsche Hrvatska.

Na tržištu prodaje novih motornih vozila u segmentu lakih gospodarskih vozila na teritoriju Republike Hrvatske u 2021. godini najznačajniji tržišni udjel ostvaruje Emil Frey Grupa, ovlašteni zastupnik za Alfa Romeo, Citroen, Peugeot, Fiat, Jeep, Fuso, Smart, Mercedes-Benz, DS), koji ostvaruje gotovo [30-40]% udjela u segmentu lakih gospodarskih vozila, slijedi ga Renault Nissan Hrvatska sa oko [20-30]%. Treći u poretku je Grand Automotive LLP sa oko [10-20]%. Provedbom predmetne koncentracije, Grand Automotive LLP postao bi vodeći takmac na predmetnom segmentu tržišta, s post-koncentracijskim tržišnim udjelom od [30-40]%, a slijedio bi ga trenutno vodeći poduzetnik, Emil Frey Grupa s [30-40]%, i jednim postotnim poenom manje.

Mjerodavna tržišta prodaje originalnih rezervnih dijelova i pružanja usluga popravka i održavanja motornih vozila usko su povezana i ovisna o tržištu prodaje novih motornih vozila. To proizlazi iz karakteristike sektora novih motornih vozila, izraženih vertikalnih linija od proizvođača do krajnjeg distributera, u kojem je uobičajeno da ovlašteni uvoznik, zastupnik proizvođača određene marke vozila, od proizvođača dobiva ovlaštenje i zadatak ustrojiti ovlaštene mreže prodavatelja i serviseru za tu marku vozila, pri čemu uvoznik/distributer zadržava vrlo značajan utjecaj nad distribucijskom piramidom te se može zaključiti da ostvaruje i značajnu tržišnu snagu i na tržištima post-prodaje.

Tržišta pružanja usluga popravka i održavanja motornih vozila i prodaje rezervnih dijelova određena su robnom markom, a time i odvojena jedna od drugih. S obzirom na način obavljanja navedenih djelatnosti, potrebno je razlikovati ovlaštene od neovisnih serviseru motornih vozila marke, odnosno ovlaštene od neovisnih distributera rezervnih dijelova za navedenu marku vozila. Rezervni dijelovi određene marke vozila uobičajeno se distribuiraju putem ovlaštene servisne mreže, stoga su dis-

tributeri rezervnih dijelova pojedine marke vozila u pravilu istovremeno i ovlaštene serviseri te marke vozila. U slučaju kvara na motornom vozilu potrošač se može obratiti isključivo serviseru koji je obučen za popravak pojedine marke vozila i koji raspolaže odgovarajućim specijalnim i dijagnostičkim alatima koji se u pravilu razlikuju od marke do marke motornih vozila. Stoga ne postoji dovoljno jak konkurentski pritisak na serviseru jedne marke vozila od strane serviseru za ostale marke motornih vozila.

U sektoru motornih vozila zbog prisutnosti složenog lanca opskrbe, različiti subjekti djeluju i u interakciji su na različitim razinama. Kada je riječ o popravcima i održavanju, ovlaštene i neovisni serviseri pružatelji su usluga, dok su na strani potražnje glavni sudionici fizičke osobe i poduzetnici. Rezervne dijelove dobavljaju dobavljači originalne opreme, izravno ili preko proizvođača vozila, ali i neovisni dobavljači, dok su na strani potražnje glavni sudionici serviseri te, u manjoj mjeri, poduzetnici koji upravljaju voznim parkovima i fizičke osobe. Stoga je kod razmatranja post-prodajnog tržišta motornih vozila važno u obzir uzeti njegova posebna obilježja, a jedan od kojih se ogleda u visini troškova za krajnjeg kupca. Naime, troškovi koje za usluge popravka i održavanja prosječno snose potrošači predstavljaju vrlo visok udio u njihovim ukupnim troškovima koje izdvajaju za motorna vozila. Konkurentni uvjeti na post-prodajnom tržištu motornih vozila izravno utječu na visinu tih troškova, ali i na javnu sigurnost, jer može doći do nepouzdanosti i nesigurnosti vozila ako se neprimjereno servisiraju, te na javno zdravlje i okoliš.

Iako je tržišno natjecanje pojedinih marki vozila unutar mreža ovlaštenih serviseru ograničeno strogim i detaljnim kriterijima kvalitete i velikim ulaganjima koja se zahtijevaju od ovlaštenih serviseru, neovisni serviseri i dalje vrše znatan konkurentski pritisak na ovlaštene serviseru te potrošačima daju mogućnost izbora s obzirom na usluge koje se pružaju i s obzirom na cijene. Naime, poslovni modeli i troškovi poslovanja neovisnih

serviseru razlikuju se od onih u mrežama ovlaštenih serviseru. Učinkovito tržišno natjecanje na tržištima nabave i prodaje rezervnih dijelova, kao i na tržištima pružanja usluga popravka i održavanja motornih vozila, ovisi i o razini kompetitivne interakcije između ovlaštenih serviseru, kao i o razini interakcije između ovlaštenih i neovisnih poduzetnika, a koji uključuju neovisne serviseru i dobavljače rezervnih dijelova. Ti poduzetnici mogu nastaviti vršiti takav pritisak jedino ako imaju pristup ključnim osnovnim sredstvima kao što su rezervni dijelovi, alati, osposobljavanje, tehničke informacije i podaci koji nastaju u vozilu. Bez pristupa tim osnovnim sredstvima, neovisni serviseri ne bi bili u mogućnosti učinkovito se natjecati na tržištu s ovlaštenim serviserima, budući da potrošačima ne bi mogli pružiti usluge visoke kvalitete koje doprinose sigurnom i pouzdanom funkcioniranju motornih vozila. Taj aspekt postaje sve relevantniji s povećanjem upotrebe ugrađenih digitalnih tehnologija i razvojem vozila na alternativna goriva koja zahtijevaju posebno stručno znanje, alate i rezervne dijelove. Nemogućnost pristupa potrebnim tehničkim informacijama može imati za posljedicu pad tržišne pozicije neovisnih operatera/serviseru, što pak dovodi do štete za potrošače u smislu značajnog smanjenja izbora rezervnih dijelova, viših cijena za usluge popravka i održavanja motornih vozila, smanjenje izbora broja servisa za popravak i održavanje motornih vozila i potencijalnih sigurnosnih problema.

U predmetnom slučaju stjecatelj će po provedbi predmetne koncentracije širenjem portfelja marki vozila za koje će biti ovlaštene uvoznik i nositelj ovlaštene distributivno-servisne mreže povećati svoju tržišnu snagu te će postati jedan od tri najznačajnija multi-brand ovlaštena uvoznika na teritoriju Republike Hrvatske, kako u segmentu osobnih vozila, tako i u segmentu lakih gospodarskih vozila. Zbog već navedenih posebnih obilježja sektora u kojem posluje, ostvarivati će značajan utjecaj na cjelokupne distributivno-servisne mreže za vozila marke Ford, Hyundai, Renault, Dacia i Nissan, a osobito na sekundarnim tržištima post-prodaje. Naime, u odnosu

**NA TRŽIŠTU
PRODAJE NOVIH
MOTORNIH
VOZILA U
SEGMENTU
OSOBNIH VOZILA
NA TERITORIJU
REPUBLIKE
HRVATSKE U
2021. GODINI**

PORSCHE HRVATSKA 20-30%

RENAULT NISSAN HRVATSKA 10-20%

EMIL FREY GRUPA 10-20%

OSTALI SUDIONICI manje od 10%

na sve predmetne ovlaštene servisne mreže za vozila marke Ford, Hyundai, Renault i Daciu (izuzev Nissana) u primjeni su selektivni kvalitativno-kvantitativni sustavi, koji se u pravilu smatraju restriktivnijim u odnosu na isključivo kvalitativne sustave, budući da nameću dodatni kriterij u smislu ograničenja broja ovlaštenih serviseri. Grand Automotive LLP se i očitovao kako namjerava zadržati postojeću ovlaštenu mrežu kakva je u primjeni sada.

Upravo s obzirom na ograničenja koja proizlaze iz samih karakteristika sektora na tržištima post-prodaje u slučaju motornih vozila, uloga ovlaštenog uvoznika je značajna. Naime, tržišta pružanja usluga popravka i održavanja motornih vozila i prodaje rezervnih dijelova određena su robnom markom, a time i odvojena jedna od drugih. Stoga ne postoji dovoljno jak konkurentski pritisak na servisere jedne marke vozila od strane serviseri za ostale marke motornih vozila. Slijedom navedenog, značaj uloge ovlaštenog uvoznika je dvostrani, u smislu da omogućiti s jedne strane učinkovito tržišno natjecanje između ovlaštenih serviseri, ne narušavajući povjerljivost podataka između konkurenata nametanjem informacijsko-poslovnog sustava koji to omogućuje, pritom uzimajući u obzir da su ovlašteni uvoznici često, kao i u predmetnom slučaju i sami ovlašteni distributeri i serviseri te se natječu s ostalim članovima ovlaštene mreže. S druge strane, svojom ulogom ovlašteni uvoznik može pridonijeti da omogućiti učinkovito tržišno natjecanje između ovlaštenih i neovisnih serviseri, prvenstveno dajući slobodan pristup ključnim osnovnim sredstvima kao što su rezervni dijelovi, alati, osposobljavanje, tehničke informacije i drugi podaci koji nastaju u vozilu.

U svjetlu sve veće digitalizacije i tehnološkog napretka u predmetnom sektoru, bilo kakvo otežavanje takvog pristupa, ali i načina pristupa ima višestruke posljedice, kako na neovisne servisere, koji su u pravilu manji poduzetnici te im je navedeni pristup informacijama, podacima i dijelovima nužan preduvjet za poslovanje uopće, tako i na krajnje potrošače, budući da se

sa smanjenjem izbora bilo koje vrste, bilo dijelova bilo broja serviseri, izravno i povećava cijena održavanja vozila tijekom cijelog vijeka korištenja motornog vozila. Pritom, također veliki utjecaj ima razlučivanje popravaka i održavanja u jamstvenom i izvan jamstvenog roka te dobivanje jasne informacije od ovlaštenog uvoznika što je obavezno a što ne za zadržavanje jamstva na motorno vozilo.

Slijedom navedenog, vodeći računa o strukturi mjerodavnog tržišta s obzirom na postojeće i potencijalne konkurente, općih pokazatelja o tržišnim udjelima na mjerodavnom tržištu, podataka i očitovanja pribavljenih od poduzetnika, AZTN je ocijenio kako je riječ o koncentraciji koja se može dopustiti samo uz ispunjavanje mjera i uvjeta za otklanjanje mogućih negativnih učinaka koncentracije na tržišno natjecanje na tržištu prodaje originalnih rezervnih dijelova za motorna vozila robnih marki Hyundai, Ford, Renault, Nissan i Dacia i tržištu pružanja usluga popravka i održavanja motornih vozila robnih marki Hyundai, Ford, Renault, Nissan i Dacia u Republici Hrvatskoj. Stoga su u kolovozu 2022. godine prihvaćene mjere i uvjeti podnositelja prijave koncentracije Grand Automotive LLP i Grand Automotive RD Ltd, koje su sudionici koncentracije dužni ispuniti kako bi se otklonili negativni učinci predmetne koncentracije na tržišno natjecanje u rokovima utvrđenim za njihovo ispunjenje, na način da Grand Automotive LLP i Grand Automotive RD Ltd na transparentan način obavljaju svoje poslovanje u skladu s propisima o zaštiti tržišnog natjecanja. Svrha prihvaćenih mjera i uvjeta u za to utvrđenim rokovima za ispunjenje je osigurati jednako primjenjivanje kriterija selektivne distribucije prema svim članovima ovlaštene mreže, osigurati povjerljivost podataka između konkurenata u slučaju multi-brend servisa i omogućavanje i olakšavanje pristupa originalnim rezervnim dijelovima i tehničkim podacima neovisnim serviserima.

Detaljno razrađene mjere koje je prihvatio AZTN dostupne su u objavljenom rješenju AZTN-a.

NOTIFIKACIJE KONCENTRACIJA PODUZETNIKA

AZTN je u 2022. godini od EK zaprimio 377 notifikacija koncentracija poduzetnika. U tim je predmetima trebalo provjeriti imaju li konkretne koncentracije, iako su prijavljene EK, učinak i na hrvatsko tržište. Također, u tom se postupku u okviru Europske mreže za tržišno natjecanje (u daljnjem tekstu: ECN), određuje koje je tijelo najprikladnije za vođenje postupka ocjene dopuštenosti koncentracije. Drugim riječima, riječ je o obvezi EK da tijelima nadležnim za tržišno natjecanje svih država članica EU-a dostavlja prijave namjere provedbe koncentracija poduzetnika koje se moraju prijaviti EK budući da imaju europsku dimenziju. U pravilu je riječ o koncentracijama koje imaju učinke u najmanje tri države članice.

NA TRŽIŠTU PRODAJE NOVIH MOTORNIH VOZILA U SEGMENTU LAKIH GOSPODARSKIH VOZILA NA TERITORIJU REPUBLIKE HRVATSKE U 2021. GODINI

EMIL FREY GRUPA **30-40%**

RENAULT NISSAN HRVATSKA **20-30%**

GRAND AUTOMOTIVE LLP **10-20%**

Promicanje prava, politike i kulture tržišnog natjecanja

Uz provedbu propisa iz prava tržišnog natjecanja, iz svoje nadležnosti kroz vođenje upravnih postupaka, AZTN ima još jednu značajnu ulogu, a riječ je o aktivnom promicanju prava, politike i kulture tržišnog natjecanja. Izuzetno važan alat u tom području je ovlast AZTN-a da daje stručna mišljenja na nacрте prijedloga zakona i drugih propisa, odnosno na važeće zakone i druge propise, odnosno mišljenja o njihovoj sukladnosti sa ZZTN-om, u provedbi sektorskih istraživanja tržišta, u transparentnosti djelovanja AZTN-a kroz objav-

ljivanje svih rješenja kojima se okončava postupak i drugih relevantnih odluka, suvremenu komunikaciju, putem mjesečnog elektronskog biltena AZTN Info, priopćenja za medije i javnost, u pisanju stručnih i znanstvenih članaka, držanju edukacija, sudjelovanju i organiziranju stručnih skupova, međunarodnih konferencija o aktualnim i specifičnim temama iz područja zaštite tržišnog natjecanja i dr.

Aktivnostima promicanja prava i politike tržišnog natjecanja nadopunjava se i do-

datno osnažuje primarna aktivnost provedbe zakona. Tako su značajne aktivnosti AZTN-a i u 2022. godini bile usmjerene na promicanje prava i politike tržišnog natjecanja, odnosno na jačanje kulture tržišnog natjecanja, podizanje razine svijesti o značaju tržišnog natjecanja za gospodarstvo i potrošače, osobito u smislu stvaranja ukupnog institucionalnog i gospodarskog okruženja kojim se potiče tržišno natjecanje i ulazak novih poduzetnika na tržište i uklanjaju činjenične i administrativne zapreke razvoju tržišnog natjecanja.

Primjer promicanja prava, politike i kulture tržišnog natjecanja:

MIŠLJENJE NA VISINU UPISNINE U IMENIK ODVJETNIKA HRVATSKE ODVJETNIČKE KOMORE⁵

Temeljem ovlasti iz članka 32. stavka 1. točke a) ZZTN-a, AZTN prikuplja podatke i obavijesti od pravnih ili fizičkih osoba, strukovnih ili gospodarskih interesnih udruga, odnosno komora poduzetnika, udruga potrošača, tijela državne uprave, te tijela jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave koji imaju određena saznanja koja su bitna za ispitivanje tržišta i utvrđivanje stanja na tržištu, neovisno o konkretnim postupcima koje AZTN vodi. Slijedom navedene odredbe, AZTN provodi analizu komorskog sustava u RH te je između ostaloga predmet analize bila i Hrvatska odvjetnička komora (u daljnjem tekstu: HOK). AZTN je donio mišljenje kako točka I. Odluke o utvrđivanju visine upisnine u Imenik odvjetnika HOK-a (Broj: 1900/19, od 14. ožujka 2019.) kojom se za prvi upis odvjetnika u Imenik odvjetnika HOK-a utvrđuje upisnina u iznosu od 37.500,00 kuna, predstavlja prekomjeran iznos te prepreku za pristup tržištu pružanja odvjetničkih usluga. AZTN je navedeno obrazložio kako je s aspekta propisa o zaštiti tržišnog natjecanja neosporno da su odvjetnici, članovi HOK-a poduzetnici, a HOK u tom smislu udruženje poduzetnika, uvažavajući pri tome značaj i važnost usluge koju pružaju odvjetnici kao članovi strukovne komore.

S aspekta propisa o zaštiti tržišnog natjecanja, nesporno je da HOK ima pravo odrediti visinu, odnosno iznos predmetne upisnine, uvažavajući pri tome različite kategorije osoba koje se upisuju u Imenik odvjetnika HOK-a, ovisno je li riječ o odvjetničkim vježbenicima, odvjetničkim vježbenicima s nedovoljnim radnim stažem ili osobama koje se prvi put upisuju u Imenik odvjetnika HOK-a (tzv. "ostalim pravnicima"). U tom smislu, određene primjerene i razmjerne razlike u visini upisnine mogu se smatrati objektivno opravdane. Međutim, iznos visine upisnine ne bi smio biti značajno različit. Naime, kako je članstvo u HOK-u i plaćanje upisnine za odvjetnike obvezno, zaključuje se kako je upis u Imenik odvjetnika HOK-a, odnosno plaćanje upisnine uvjet za pristup tržištu pružanja odvjetničkih usluga. Stoga, svaki uvjet za pristup odnosno sudjelovanjem na tržištu koji je nerazmjeran, prekomjeran, ograničavajući i sl. izvjesno predstavlja prepreku za pristup i sudjelovanje na tom tržištu s aspekta propisa o zaštiti tržišnog natjecanja.

U svezi visine predmetne upisnine, AZTN je izvršio uvid u komparativnu praksu i podatke o visinama upisnina u pojedinim

zemljama članicama Europske unije i to: Austrija, Belgija, Bugarska, Cipar, Češka, Danska, Estonija, Francuska, Njemačka, Malta, Latvija, Litva, Luxembourg, Malta, Nizozemska, Norveška, Portugal, Rumunjska, Slovačka, Slovenija, Španjolska, Švedska te je izvršio uvid i u iznose upisnina i u drugim zemljama, u Albaniji i Srbiji. Uvidom u dostavljene podatke te komparativnu analizu, AZTN je zaključio kako predmetna upisnina u većini analiziranih zemalja iznosi u prosjeku od 100 do 300 EUR-a, dok pojedine zemlje nemaju institut upisnine kao takve. Također, zaključeno je kako su razlike pri plaćanju upisnine ovisno o kategoriji upisnika (pravnik) značajno manje u odnosu na RH te u pravilu iznose u prosjeku oko 200 EUR-a.

Slijedom svega navedenog, AZTN je zaključio kako je iznos upisnine od 37.500,00 kuna (4.977,10 eura) za prvi upis odvjetnika u Imenik odvjetnika HOK-a prekomjeran te predstavlja prepreku za pristup tržištu navedenoj kategoriji osoba. Naime, s aspekta tržišnog natjecanja, visina predmetne upisnine promatra se kao financijski uvjet odnosno moguća i izvjesna financijska prepreka za pristup tom tržištu. Stoga, ista ne bi smjela biti značajno različita, odnosno prekomjerna, nerazmjerana i ograničavajuća.

⁵ Mišljenje; KLASA: 034-08/21-01/032, od 18. veljače 2022. godine.

Sektorska istraživanja tržišta

U ostale značajne aktivnosti AZTN-a spadaju sektorska istraživanja tržišta koja se provode u cilju boljeg razumijevanja strukture i odnosa na pojedinim tržištima. Riječ je o pravno-ekonomskim analizama pojedinih tržišta, odnosa na njima, načina njihovog funkcioniranja, eventualnih zapreka pristupu tržištu, te analizi regulatornog okvira za pojedine djelatnosti, što su osnovni preduvjeti za učinkovitu provedbu propisa iz nadležnosti AZTN-a. Sektorsko istraživanje nekog tržišta često rezultira otkrivanjem indicija za pokretanje postupka.

AZTN je u 2022. godini, osim prethodno spomenutog velikog broja mjero-davnih tržišta (75), koja je istraživao u konkretnim postupcima, proveo i četiri opsežna sektorska istraživanja tržišta. Riječ je o tržištu pružanja usluga dostave hrane putem digitalnih platformi⁶, trgovine na malo mješovitom robom, pretežno hranom, pićima i higijenskim proizvodima za domaćinstvo⁷, tržištu osiguranja⁸ i tržištu tiska⁹.

⁶ Objavljeno na mrežnoj stranici AZTN-a.

⁷ Objavljeno na mrežnoj stranici AZTN-a.

⁸ Objavljeno na mrežnoj stranici AZTN-a.

⁹ Objavljeno na mrežnoj stranici AZTN-a.

Primjer sektorskog istraživanja tržišta:

ISTRAŽIVANJE TRŽIŠTA PRUŽANJA USLUGA DOSTAVE HRANE PUTEM DIGITALNIH PLATFORMI U RH U 2021. GODINI

AZTN je u studenom 2021. godine pokrenuo istraživanje tržišta pružanja usluga dostave hrane putem digitalnih platformi u RH s ciljem utvrđivanja svih relevantnih činjenica o načinu i mehanizmu određivanja cijene dostave hrane putem digitalnih platformi u RH, međusobnih odnosa između digitalnih platformi i njihovih najvažnijih partnera-restorana i ugostiteljskih objekata te međusobnih odnosa između digitalnih platformi i dostavljača hrane.

Fokus u istraživanju dodatno je bio usmjeren na opće uvjete poslovanja pojedinih digitalnih platformi koje aktivno obavljaju djelatnost dostave hrane u RH, kao i ugovorne odnose s restoranima i drugim ugostiteljskih objektima.

Povod za provođenje ovog sektorskog istraživanja, među ostalim, bio je rast utjecaja digitalnih platformi u djelatnosti pružanja usluga dostave hrane u RH, a posebno za vrijeme trajanja epidemije bolesti COVID-19 posljednje dvije i pol godine. Provedena je analiza i utvrđene su činjenice u vezi sa zakonodavnim i provedbenim okvirom tržišta pružanja usluga dostave hrane putem digitalnih platformi. Utvrđeni su opći pokazatelji stanja na tržištu pružanja usluga dostave hrane putem digitalnih platformi u RH (prihod pojedine digitalne platforme, broj korisnika usluga - restorana i ugostiteljskih objekata), sve relevantne činjenice o načinu i mehanizmu određivanja cijene dostave hrane putem digitalnih platformi u RH, činjenice o međusobnim odnosima između digitalnih platformi i njihovih najvažnijih partnera-restorana i ugostiteljskih objekata te o međusobnim odnosima između digitalnih platformi i dostavljača hrane. Izvršen je i uvid u komparativnu praksu EK i pojedinih nacionalnih tijela za tržišno natjecanje.

Kao osnovni propis u ovoj djelatnosti primjenjuje se Zakon o elektroničkoj trgovini ("Narodne novine", br. 173/03., 67/08., 36/09., 130/11., 30/14., 32/19.) kojim je u hrvatski pravni sustav prenesena Direktiva 2000/31/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 8. lipnja 2000. godine o pojedinim pravnim aspektima usluga informacijskog društva na unutarnjem tržištu, posebice elektroničke trgovine. Zakon o provedbi Uredbe (EU) 2019/1150 o promicanju pravednosti i transparentnosti za poslovne korisnike usluga internetskog posredovanja, stupio je na snagu 12. prosinca 2020. godine. Sama Uredba (EU) 2019/1150 (SL L 186, od 11. srpnja 2019. godine, str. 57.–79.) ima za cilj osiguranje pravednog i transparentnog postupanja internetskih platformi prema poslovnim korisnicima, kroz učinkovitije mogućnosti pravne zaštite kada se ovi korisnici suoče s problemima, čime se

za internetske platforme unutar EU-a stvara predvidljivo regulatorno okruženje pogodno za inovacije. AZTN je za potrebe ovog istraživanja formirao uzorak poduzetnika koji primarno pružaju uslugu dostave hrane putem digitalnih platformi, i to tri na tržištu dominantne digitalne platforme. To su Wolt Zagreb d.o.o., Zagreb, Bolt Services HR d.o.o., Zagreb i GlovoApp Technology d.o.o., Zagreb. Osnivači navedenih poduzetnika sa sjedištem u RH su matična društva u Finskoj u Helsinkiju (Wolt), Republici Estoniji u Talinu (Bolt) i Kraljevini Španjolskoj u Barceloni (Glovo). Wolt pruža usluge dostave hrane putem digitalne platforme u RH od prosinca 2018., Glovo od ožujka 2019. te Bolt od svibnja 2020. godine. Istraživanje pokazuje da je jedna digitalna platforma krajem 2021. godine uslugu dostave hrane pružala na području 27 mjesta i pokrivala područje od zapadnog do južnog dijela RH, uključujući četiri najveća grada: Zagreb, Split, Rijeka i Osijek, a druga anketirana digitalna platforma na području 11 mjesta, uključujući također gradove Zagreb, Split, Rijeka, Osijek, treća, pak, na području tri mjesta (Zagreb, Split, Osijek) uz plan širenja.

U odnosu na dio koji prikazuje strukturu tržišta dostave hrane putem digitalnih platformi u RH u razdoblju od 2019. godine do 2021., rezultati istraživanja pokazuju da poduzetnik Wolt predstavlja najznačajniju digitalnu platformu dostave hrane. U dijelu koji se odnosi na način reguliranja odnosa s dostavljačima hrane, kao bitnog dionika u lancu dostave hrane, rezultati istraživanja pokazuju kako digitalne platforme koriste opće uvjete poslovanja kao i ugovore s dostavljačima hrane. Jedna od anketiranih digitalnih platformi navela je da su odnosi iste s dostavljačima regulirani na poseban način, s obzirom da navedena digitalna platforma ne zapošljava direktno kurire te da kuriri mogu raditi preko partner tvrtke ili biti samozaposleni. Sve tri digitalne platforme navode da djeluju isključivo kao posrednici između restorana odnosno dostavljača i naručitelja hrane.

Rezultati istraživanja u dijelu koji se odnosi na trenutačno važeće uvjete koji moraju ispunjavati dostavljači hrane su u bitnome isti za sve tri promatrane digitalne platforme. AZTN je u predmetnom istraživanju izvršio analizu komparativne prakse EK i nacionalnih tijela za tržišno natjecanje u odnosu na tržište pružanja usluga dostave hrane putem digitalnih platformi. U tom smislu, izvršen je uvid u relevantne predmete istraživanja tržišta dostave hrane putem digitalnih platformi nekih od nacionalnih tijela za tržišno natjecanje. Temeljem rezultata istraživanja, AZTN će provesti nastavak ispitivanja u dijelu usklađenosti ugovornih odredbi s odredbama ZZTN-a.

Sudska zaštita protiv odluka AZTN-a

U svih devet presuda koje je donio u 2022. godini u području zaštite tržišnog natjecanja, VUSRH je odbio tužbene zahtjeve tužitelja i potvrdio u cijelosti odluke AZTN-a, koje su time postale pravomoćne.

Protiv rješenja AZTN-a u području zaštite tržišnog natjecanja nije dopuštena žalba, ali nezadovoljna stranka može tužbom pokrenuti upravni spor pred VUSRH-om, u roku od 30 dana od dana dostave rješenja. VUSRH o tužbi odlučuje u vijeću sastavljenom od tri suca.

Tužbu protiv rješenja AZTN-a kojim se utvrđuje povreda ZZTN-a i članka 101. ili članka 102. UFEU-a i izriču novčane kazne, može podnijeti nezadovoljna stranka u postupku. Tužbu protiv rješenja AZTN-a kojim se odbacuje inicijativa za pokretanje postupka jer nema uvjeta za njegovo pokretanje i rješenja kojim se obustavlja postupak, može podnijeti i podnositelj inicijative, odnosno osoba kojoj su rješenjem AZTN-a utvrđena ista postupovna prava kao i podnositelju inicijative.

Tužba se može podnijeti zbog:

- povrede propisa materijalnog prava o tržišnom natjecanju,
- bitne povrede odredbi o postupku,
- pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja,
- pogrešne odluke o upravno-kaznenoj mjeri i drugim pitanjima o kojima odlučuje AZTN.

Protiv odluke VUSRH-a kojom se odbija tužbeni zahtjev tužitelja u upravnom sporu odnosno kojom se potvrđuje zakonitost odluke AZTN-a može se podnijeti ustavna tužba u slučajevima uređenim Ustavom RH, primjerice kada nezadovoljna stranka smatra da joj je povrijeđeno pravo na pravično suđenje (članak 29. stavak 1. Ustava RH) ili kada smatra da je došlo do povrede zakonitosti pojedinačnih akata državne uprave i tijela s javnim ovlastima i njihovoj sudskoj kontroli (članak 19. Ustava RH).

Kada je riječ o sudskoj zaštiti bitno je naglasiti kako isključivo stručnjaci AZTN-a, pravnici s položenim pravosudnim ispitom i

najmanje četiri godine staža nakon položenog pravosudnog ispita, zastupaju AZTN pred sudovima u postupcima koji se vode protiv odluka AZTN-a. Naime, AZTN ne koristi odvjetničke usluge pa je i zastupanje AZTN-a pred sudovima dodatno zahtjevan posao koji uspješno obavljaju pravni stručnjaci AZTN-a.

Protiv rješenja AZTN-a iz područja utvrđivanja i zabrane nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom nije dopuštena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor pred nadležnim upravnim sudom, i to zbog: 1. povrede propisa materijalnog prava o nepoštenim trgovačkim praksama u lancu opskrbe hranom, 2. bitne povrede odredbi o postupku, 3. pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i 4. pogrešne odluke o novčanoj kazni i drugim pitanjima o kojima odlučuje AZTN¹⁰. U drugom stupnju nadležan je VUSRH.

Povodom tužbi podnesenih protiv rješenja AZTN-a kojima su utvrđene nepošteno trgovačke prakse trgovaca, otkupljivača i/ili prerađivača u smislu ZNTP-a iz 2017. i izrečene upravno-kaznene mjere, nadležni su upravni sudovi u 2022. godini donijeli jednu presudu u kojoj je odbijen tužbeni zahtjev tužitelja za poništenje rješenja AZTN-a, kao i zahtjevi za naknadu troškova upravnog spora.

Isto tako, VUSRH je u jednom od predmeta rješenjem odbacio žalbu podnositelja, čime je na snazi održao rješenje prvostupanjskog suda kojim je tužbu odbacio kao nepravodobnu pa je rješenje AZTN-a steklo svojstvo pravomoćnosti istekom roka za podnošenje tužbe.

VUSRH JE U 2022. GODINI donio dvije presude kojima je odbio žalbe tužitelja i potvrdio presude prvostupanjskih sudova kojima su odbijeni tužbeni zahtjevi tužitelja za poništenje rješenja AZTN-a o utvrđenim nepoštenim trgovačkim praksama. Time su rješenja AZTN-a postala pravomoćna, a stranke su u Državni proračun RH uplatile iznose upravno-kaznenih mjera utvrđenih tim rješenjima.

¹⁰ ZNTP, članak 20. stavak 2.

Postupci utvrđivanja i zabrane nepoštenih trgovačkih praksi

U provedbi drugog zakona za koji je AZTN nadležan, Zakona o zabrani nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom (u daljnjem tekstu: ZNTP), u području utvrđivanja i zabrane nepoštenih trgovačkih praksi tijekom 2022. godine, AZTN je riješio ukupno 79 predmeta, od toga 10 upravnih i 69 neupravnih predmeta.

AZTN je u 2022. godini u području nepoštenih trgovačkih praksi okončao deset upravnih postupaka. U pet rješenja AZTN je utvrdio da je stranka u postupku, iskorištavajući značajnu pregovaračku snagu, svojim dobavljačima nametnula nepoštene trgovačke prakse te joj je za utvrđene povrede izrekao novčane kazne, u četiri predmeta zbog nepostojanja zakonskih pretpostavki za daljnje vođenje postupka rješenjem je obustavljen postupak, dok se u jednom upravnom postupku odlučivalo o zahtjevu za zaštitu identiteta podnositelja predstavke.

Povod za pokretanje pet upravnih postupka bila su saznanja do kojih je AZTN došao iz anonimnih predstavi, dok su preostali postupci pokrenuti po službenoj dužnosti kao rezultat utvrđenja postojanja indicija u okviru istraživanja stanja na tržištu i analizom dokumentacije pribavljene u skladu s člankom 17. stavkom 1. ZNTP-a, kojim je AZTN ovlašten prikupljati podatke.

AZTN je u okviru okončanih upravnih postupaka obradio veliki broj ugovora sklopljenih s dobavljačima trgovaca, otkupljivača i/ili prerađivača, kao i priloga i aneksa ugovora te općih uvjeta poslovanja, a ujedno je u odnosu na sve promatrane dobavljače obrađena i opsežna ekonomska dokumentacija u vidu analitičkih kartica, računa, otkupnih blokova, otpremnica, primki, potvrda o vaganju, izvještaja o kalibriranju, potvrda o plaćanju, cjenika, komercijalnih uvjeta kao i druga dokumentacija koja se odnosi na promatrano vremensko razdoblje u svakom od okončanih upravnih postupaka.

I u području nepoštenih trgovačkih praksi, AZTN zaprima velik broj upita fizičkih i pravnih osoba, koji nisu vezani uz konkretne upravne (ispitne) postupke, a na koje žurno odgovara u neupravnim predmetima. Osim toga, navode iz predstavi koje

dobiva, pretežito anonimnih, ispituje u okviru neupravnih predmeta na način da se izravno od navodnih prekršitelja ZNTP-a traže podaci, dokumentacija i pisana pojašnjenja u skladu s ovlastima koje AZTN ima te se na temelju pribavljenih i analiziranih podataka utvrđuje postojanje uvjeta (indicija) za pokretanje upravnog postupka.

79
rješeni
predmeta

10
upravnih

69
neupravnih
predmeta

U razdoblju od 1. siječnja 2022. do 31. prosinca 2022. godine, AZTN je prekršiteljima ZNTP-a za koje je utvrdio nametanje nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom izrekao novčane kazne u ukupnom iznosu od 430.000,00 kuna (57.070,81 eura). U Državni proračun RH je u istom razdoblju temeljem rješenja o utvrđenim povredama ZNTP-a uplaćeno ukupno 2.609.980,00 kuna (346.403,88 eura) novčanih kazni te 321.097,85 kuna (42.617,01 eura) zatezних kamata.

Primjer utvrđivanja i zabrane nepoštenih trgovačkih praksi:

AZTN PROTIV PREHRAMBENO INDUSTRIJSKI KOMBINAT DIONIČKO DRUŠTVO ZA PROIZVODNJU, PRERADU I TRGOVINU, RIJEKA¹¹

AZTN je po službenoj dužnosti protiv prerađivača sirovog mlijeka PIK pokrenuo upravni postupak u smislu ZNTP-a, radi utvrđivanja iskorištavanja značajne pregovaračke snage nametanjem nepoštenih trgovačkih praksi pri otkupu sirovog mlijeka.

Nakon provedenog upravnog postupka, AZTN je utvrdio da je PREHRAMBENO INDUSTRIJSKI KOMBINAT dioničko društvo za proizvodnju, preradu i trgovinu, Rijeka (dalje u tekstu: PIK) iskorištavajući značajnu pregovaračku snagu svojim dobavljačima – proizvođačima sirovog mlijeka nametnuo više nepoštenih trgovačkih praksi u smislu ZNTP-a.

Tako je utvrđeno da je PIK otkupljivao sirovo mlijeko na temelju tipskih ugovora sklopljenih 2019. i 2020. godine s dobavljačima-proizvođačima sirovog mlijeka pod nazivom Ugovori o otkupu mlijeka, u kojima nije bila sadržana jasna i razumljiva odredba o uvjetima i rokovima isporuke poljoprivrednih ili prehrambenih proizvoda koji su predmet ugovora, kao odredba koja mora biti na jasan i razumljiv način uređena u svakom ugovoru u pisanom obliku sklopljenom između prerađivača i dobavljača.

Isto tako, utvrđeno je da je PIK u razdoblju nakon prestanka važenja ugovora sklopljenih 2019. godine pa do sklapanja slijedećih ugovora u 2020. godini, poslovao s dobavljačima-proizvođačima sirovog mlijeka bez ugovora u pisanom obliku, a u odnosu na neke od dobavljača poslovao s njima i prije nego je

sklopio ugovor u pisanom obliku, dakle također poslovao bez ugovora u pisanom obliku. S obzirom na to da ZNTP određuje da ugovori između dobavljača i otkupljivača i/ili prerađivača poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda moraju biti sastavljeni u pisanom obliku i sadržavati sve odredbe bitne za poslovni odnos ugovornih strana, opisani propust smatra se nepoštenom, a time i zabranjenom praksom.

Također, utvrđeno je i da PIK za pruženu uslugu organiziranja otkupa sirovog mlijeka nekima od dobavljača-proizvođača nije izdao račune u skladu sa ZNTP-om i poreznim propisima, što je propust koji se smatra nepoštenom trgovačkom praksom u smislu ZNTP-a.

AZTN je također utvrdio da je PIK, protivno ugovorima o otkupu mlijeka, obračunavao premiju prema isporučenoj količini mlijeka u litrama, a ne u kilogramima. Na taj način je dobavljačima-proizvođačima za isporučeno sirovo mlijeko obračunao i isplatio niži iznos od onoga kojeg bi dobili da je premiju obračunavao prema isporučenoj količini u kilogramima, čime je na ne-transparentan način umanjio vrijednosti isporučenog sirovog mlijeka standardne kvalitete te tako dobavljačima nametnuo nepoštenu trgovačku praksu u smislu ZNTP-a.

Zaključno, utvrđeno je i da je PIK za sirovo mlijeko isporučeno u razdoblju od siječnja 2020. do svibnja 2020. godine, izvršavao plaćanja dijelu dobavljača-proizvođača mlijeka u rokovima duljim od ZNTP-om dopuštenih 30 dana od dana kada je PIK uredno zaprimio račun dobavljača odnosno od dana kada je PIK zaprimio rezultate analize kvalitete mlijeka iz Središnjeg laboratorija za kontrolu kvalitete mlijeka za dobavljače koji ne izdaju račun. Takvo postupanje također predstavlja nepošteno, a time i zabranjenu trgovačku praksu u smislu ZNTP-a.

AZTN je zbog teške povrede ZNTP-a, kaznio PIK sa 100.000,00 kuna (13.272,28 eura).

Pored zabrane daljnjih postupanja koja su utvrđena nepoštenim trgovačkim praksama, PIK-u je AZTN kao mjeru otklanjanja protupravnih postupanja naložio dostavu dokaza o plaćenju razlici za manje obračunatu premiju, zajedno s pripadajućim zateznim kamatama.

¹¹ AZTN protiv PREHRAMBENO INDUSTRIJSKI KOMBINAT dioničko društvo za proizvodnju, preradu i trgovinu, Rijeka, KLASA: UP/1 034-03/20-04/003, od 19. listopada 2022. godine.

AZTN je zbog teške povrede ZNTP-a, kaznio PIK sa 100.000,00 kuna (13.272,28 eura).

Međunarodna suradnja AZTN-a

U 2022. godini međunarodne aktivnosti odvijale su se kroz multilateralne oblike suradnje, kao i kroz bilateralne kontakte s nadležnim tijelima za zaštitu tržišnog natjecanja u EU i izvan njega. Isto je vrijedilo i za multilateralne forume suradnje u kojima je AZTN nastavio svoju aktivnu prisutnost.

AZTN I OECD

Nakon što je RH dobio status kandidata u siječnju 2022. godine, AZTN je dodatno intenzivirao svoje aktivnosti s Odborom za zaštitu tržišnog natjecanja OECD-a s obzirom na pregovore o punopravnom članstvu RH u OECD-u. Predstavnici AZTN-a na razini predsjednice Vijeća kao članice i voditeljice Odjela za međunarodnu i europsku suradnju kao njezine zamjene, redovito sudjeluju na sastancima Pregovaračke skupine koju koordinira Ministarstvo vanjskih i europskih poslova. Uz koordinaciju navedenog ministarstva, AZTN je za 11 OECD-ovih pravnih instrumenata u području tržišnog natjecanja izradio potrebnu samoprocjenu, a nakon zaprimljenih komentara iz OECD-a i revidirani tekst samoprocjene koji je u konačnici ugrađen u sveobuhvatni Inicijalni memorandum za Republiku Hrvatsku. Vlada RH usvojila je Inicijalni memorandum u listopadu 2022. te ga službeno uputila u OECD. Zatim je uslijedila sljedeća faza u kojoj je AZTN ispunio inicijalni sveobuhvatni upitnik o institucionalnom i zakonodavnom okviru u području tržišnog natjecanja te o provedbenoj praksi AZTN-a.

U okviru rada Odbora za tržišno natjecanje pisanim prilozi ma sudjelovala je i predsjednica Vijeća, dr. sc. Mirta Kapural, dipl.iur. na temu privremenih mjera u provedbi prava tržišnog natjecanja i na temu preuzimanja mjera u postupcima zlouporaba vladajućeg položaja, a također je sudjelovala u usmenoj intervenciji na temu Godišnjeg izvješća AZTN-a za 2021. godinu, s naglaskom na zakonodavne promjene i najbitnije predmete u protekloj godini. Uz predsjednicu Vijeća, na OECD-ovom Globalnom forumu za tržišno natjecanje koji je održan u Parizu, sudjelovala je i Vesna Patrlj, dipl. iur., zamjenica predsjednice Vijeća.

AZTN je od 28. do 30. rujna 2022. bio domaćin trodnevnog seminara u suradnji s OECD-ovim Regionalnim centrom za tržišno natjecanje u Budimpešti (RCC), koji zajednički vode mađarsko tijelo za tržišno natjecanje - GVH i OECD i Ministarstvom vanjskih i europskih poslova RH u čijim je prostorijama seminar održan.

Stručnjaci za tržišno natjecanje iz 16 različitih zemalja istočne, jugoistočne i srednje Europe okupili su se kako bi prisustvovali seminaru o ex ante regulaciji i provedbi propisa o tržišnom natjecanju na digitalnim tržištima.

USVAJANJE EU UREDBE - AKTA O DIGITALNIM TRŽIŠTIMA

U okviru radne skupine za tržišno natjecanje Vijeća EU, tijekom 2022. godine održana su ukupno 23 sastanka na temu donošenja Uredbe (EU) 2022/1925 o pravednim tržištima s mogućnošću neograničenog tržišnog natjecanja u digitalnom sektoru (u daljnjem tekstu: Akt o digitalnim tržištima ili DMA). DMA je stupio na snagu 1. studenog 2022. godine, a počeo se primjenjivati od 2. svibnja 2023. godine. Tijekom francuskog i češkog predsjedanja Vijećem EU-a, svi sastanci su održani u Bruxellesu gdje je bio prisutan g. Ivan Palčić iz Stalnog predstavništva RH uz online potporu predstavnice AZTN-a - voditeljice Odjela za međunarodnu i EU suradnju, mr.sc. Branimire Kovačević, koja je ujedno i voditeljica neformalne radne skupine za DMA.

Navedenom Uredbom Komisiji se dodjeljuju ovlasti za donošenje provedbenih akata u skladu s člankom 291. stavkom 2. UFEU. U tu svrhu, članak 50. Akta o digitalnim tržištima propisuje da će Komisiji pomagati Savjetodavni odbor za digitalna tržišta (DMAC) te su za članice kao predstavnice RH imenovane mr.sc. Branimira Kovačević, voditeljica Odjela za međunarodnu i europsku suradnju u AZTN-u uz predstavnicu Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja kao njezine zamjene.

SURADNJA UNUTAR MREŽE EU TIJELA ZA ZAŠTITU TRŽIŠNOG NATJECANJA - ECN

I u 2022. godini se nastavio trend velikog broja upita koje nadležna tijela za tržišno natjecanje međusobno postavljaju kroz mrežu ECN. Tako je AZTN zaprimio i odgovorio na 73 zahtjeva za dostavu informacija (što prosječno iznosi 2,7 upućena zahtjeva po državni članici) te uputio 3 zahtjeva prema ostalim državama članicama EU-a. AZTN se i na ovaj način pokazuje kao promicatelj aktivne suradnje među državama članicama EU-a. U razdoblju od 1. siječnja 2022. do 31. prosinca 2022. godine na sastancima radnih skupina, podskupina te savjetodavnih odbora ECN-a sudjelovalo je 24 predstavnika AZTN-a ukupno 39 puta (od 45 održanih sastanaka 30 ih je bilo online, a 15 uživo).

Održana su dva sastanka šefova nacionalnih tijela za zaštitu tržišnog natjecanja EU zemalja članica, u lipnju i studenome 2022. godine. Na oba sastanka AZTN je predstavljala dr.sc. Mirta Kapural, dipl.iur., predsjednica Vijeća. Teme sastanaka čelnika nacionalnih tijela bile su: Akt o digitalnim tržištima (DMA), koordinacija provedbe DMA-a s provedbom prava tržišnog natjecanja, 20 godina od donošenja Uredbe Vijeća (EZ) br. 1/2003, aktualna pitanja oko kontrole koncentracija, programi oslobođenja od kazne ili umanjenja kazne (engl. leniency), obavijest o mjerodavnom tržištu te članak 102. UFEU.

25 GODINA POSTOJANJA I RADA AZTN-a

2022. godina je za AZTN imala veliki značaj jer je svečano obilježeno 25 godina postojanja i rada AZTN-a. Tim povodom 28. rujna 2022. godine u suradnji s OECD-ovim regionalnim centrom RCC OECD-GVH održana je međunarodna konferencija pod nazivom: "25 godina izazova i uspjeha". Konferencija se odvijala u tri panela pod nazivima: "Ex-ante regulacija i provedba pravila o tržišnom natjecanju na digitalnim tržištima"; "25 godina AZTN-a i 20 godina Uredbe Vijeća (EZ) br. 1/2003" i "Vertikalna pravila – novosti i izazovi". Uvodna izlaganja održali su dr.sc. Mirta Kapural, predsjednica Vijeća AZTN-a, Olivier Guersent, glavni direktor Glavne uprave za tržišno natjecanje Europske komisije (DG COMP), Richard Whish, prof.emeritus (Sveučilište u Londonu, Kings College) i prof.dr.sc. Vesna Tomljenović, sutkinja (Opći sud Europske unije). Konferencija je započela panelom u kojem su sudjelovali i stručnjaci OECD-a i jednom od trenutno vrlo aktualnih

tema, a to je digitalna ekonomija. Ovo novo područje izazov je za nadležna tijela diljem EU-a, ali i šire. Drugi panel se bavio temom "25 godina AZTN-a i 20 godina Uredbe Vijeća (EZ) br. 1/2003". Europska komisija je u lipnju 2022. godine pokrenula javno savjetovanje kojim traži povratne informacije o provedbi Uredbe Vijeća (EZ) br.1/2003. U vrijeme njezina donošenja, Uredbom 1/2003 temeljito je reformiran način na koji su se protumopolska pravila EU-a provodila. Što se tiče treće teme konferencije, raspravljalo se o novim vertikalnim pravilima (koja se odnose na vertikalne sporazume u pravu tržišnog natjecanja), a koja su donesena nakon temeljite evaluacije i revizije pravila iz 2010. godine. Istaknuti govornici iz država članica EU-a, OECD-a, nacionalnih tijela za zaštitu tržišnog natjecanja, poslovne i akademske zajednice, odvjetnici i suci raspravljali su o ovim važnim temama te iskoristili prigodu za razmjenu iskustava i primjera iz dugogodišnje prakse.

Javnost rada AZTN-a

AZTN kroz različite komunikacijske kanale posebnu pozornost posvećuje javnosti i transparentnosti svoga rada. Aktivno promicanje prava i politike tržišnog natjecanja i područja zabrane nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom i upoznavanje adresata s propisima provodi se kroz transparentnu i otvorenu komunikaciju s javnosti putem objava svih odluka, priopćenja, edukacija poduzetnika i potrošača, kao i odgovorima na upite adresata koji su objavljeni na mrežnoj stranici AZTN-a.

KOMUNIKACIJSKA STRATEGIJA AZTN-a

AZTN primjenjuje i poštuje transparentnost, neovisnost, nepristranost i profesionalnost u komunikaciji prema strankama i javnosti. Sukladno usvojenoj i javno dostupnoj Komunikacijskoj strategiji¹², AZTN na svojoj mrežnoj stranici objavljuje svoje odluke, mišljenja i godišnja izvješća o radu, kao i stručne članke, priopćenja za javnost i medije o pokrenutim postupcima i donesenim odlukama i praksi AZTN-a. Ovlašteni predstavnici AZTN-a nastupaju u medijima te imaju kontakte s novinarima, a AZTN izdaje publikacije i edukativne brošure te redovito sudjeluje u svojstvu sudionika ili predavača na seminarima i konferencijama o specifičnim temama iz područja zaštite tržišnog natjecanja i zabrane nepoštenih trgovačkih praksi. Sva priopćenja, zakonodavni okvir i sažeci odluka AZTN-a prevode se na engleski jezik i objavljuju na mrežnoj stranici AZTN-a.

PROMOTIVNE I EDUKACIJSKE DJELATNOSTI

Tijekom 2022. godine djelatnici AZTN-a su bili vrlo aktivni u promicanju prava i politike tržišnog natjecanja te su održali 16 stručnih predavanja, edukacija, radionica i objavili nekoliko stručnih članaka. Hrvatsko društvo za pravo i politiku tržišnog natjecanja (u daljnjem tekstu: HDPPTN), uz podršku AZTN-a organiziralo je 12. i 13. svibnja 2022. u Opatiji 7. konferenciju u spomen na profesora Vedrana Šoljana, pod nazivom "Novi trendovi i (stari) provedbeni izazovi – jesmo li spremni za novu eru?". Predsjednica Vijeća AZTN-a sudjelovala je u uvodnom govoru te u panelu o aktualnim temama recentne prakse i razvoja pravnog okvira u području europskog i hrvatskog prava tržišnog natjecanja.

Uz jednu međunarodnu konferenciju godišnje koju organizira AZTN, stručnjaci AZTN-a tijekom cijele godine održavaju predavanja na drugim konferencijama, radionicama i seminarima koje organiziraju visokoškolske ustanove (Pravni i Ekonomski fakulteti u RH), HDPPTN, Državna škola za javnu upravu te strukovna udruženja poduzetnika. Na taj način se komunikacija AZTN-a se s opće, širi na stručnu i kvalificiranu javnost, prije svega na poduzetnike, sudstvo, odvjetništvo i akademsku javnost. Tako je primjerice predsjednica Vijeća AZTN-a, dr.sc. Mirta Kapural, dipl. iur., održala 9. studenog 2022. godine predavanje za studente Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, na poziv Klinike za Europsko pravo Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci. Teme predavanja su bile: "Osnovni pojmovi prava tržišnog natjecanja",

"Nadležnosti i ovlasti Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja" i "Zabranjeni sporazumi – karteli". U cilju informiranja djelatnika Hrvatske obrtničke komore, 13. srpnja 2022. dr.sc. Mirta Kapural, dipl.iur., predsjednica Vijeća AZTN-a, i Vesna Patrlj, dipl.iur., zamjenica predsjednice Vijeća AZTN-a, održale su radionicu o temeljima prava tržišnog natjecanja i temeljnim pojmovima, kao što su poduzetnik i mjerodavno tržište, nadležnostima AZTN-a, zabranjenim sporazumima udruženja poduzetnika i važnosti usklađenja poslovanja poduzetnika s propisima o tržišnom natjecanju. Tema je također bila i postupak u nadležnosti AZTN-a, s naglaskom na novine u provedbi postupka. Predsjednica Vijeća AZTN-a održala je također i on-line predavanje za portal Poduzetnički Info na temu zabranjenih sporazuma te sudjelovala na on-line konferenciji za kolege iz tijela za tržišno natjecanje BiH (Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine). U Hrvatskoj udruzi poslodavaca (u daljnjem tekstu: HUP) su organizirane tri radionice, jedna za djelatnike HUP-a i dvije za članice (poduzetnike) iz tržišnog natjecanja, na kojem su sudjelovale predsjednica i zamjenica Vijeća te djelatnici AZTN-a.

Također je održana radionica u Hrvatskoj gospodarskoj komori o nadležnostima AZTN-a i zadnjim izmjenama ZZTN-a, zatim radionica za kolege iz tijela za tržišno natjecanje Kosova (Autoritet za konkuren-

ciju) - na poziv AEM-a, radionica za djelatnike Hrvatske obrtničke komore te stručna predavanja na Ekonomskom fakultetu u Beču, Akademiji za europsko pravo u Trieru, Forumu o pravu tržišnog natjecanja u Budimpešti, Pravnom fakultetu u Rijeci i Ekonomskom fakultetu u Puli.

Edukacija iz područja ZZTN-a, u pravilu, uz praktične primjere obuhvaća temeljne pojmove tržišnog natjecanja, rad AZTN-a i suradnju s EK, zabranjene sporazume poduzetnika, zlouporabu vladajućeg položaja poduzetnika, koncentracije poduzetnika, te promicanje prava i politike tržišnog natjecanja, a u području ZNTP-a, važnost poštenih trgovačkih praksi u odnosima između kupaca i dobavljača u lancu opskrbe hranom. Ujedno se edukacija često usmjerava na sve aktualnosti i novine u razvoju prava tržišnog natjecanja. Na taj način se komunikacija AZTN-a s opće, produbljuje na stručnu i kvalificiranu javnost, prije svega na poduzetnike, sudstvo, odvjetništvo i akademsku javnost.

¹² Objavljeno na mrežnoj stranici AZTN-a.

SEKTORSKA SURADNJA - HANFA, DKOM, HERA

AZTN I HANFA

Dr.sc. Mirta Kapural, dipl.iur., predsjednica Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja i dr.sc. Ante Žigman, predsjednik Upravnog vijeća Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga, potpisali su 11. travnja 2022. godine sporazum o suradnji. Sklapanjem ovoga sporazuma, AZTN i HANFA surađivat će u području zaštite tržišnog natjecanja na tržištima financijskih usluga iz nadležnosti HANFE, koje uključuje tržište kapitala, osiguranja, kapitalizirane mirovinske štednje, leasinga i faktoringa i tržišta drugih financijskih usluga za koje je HANFA nadležna, s ciljem osiguranja djelotvornog i učinkovitog tržišnog natjecanja. Ova tržišta uključuju i pružanje usluga na digitalnom tržištu kada se one pružaju putem digitalnih platformi ili drugih digitalnih kanala na daljinu u dijelu stvarne nadležnosti HANFE.

AZTN I DKOM

Dr.sc. Mirta Kapural, dipl.iur., predsjednica Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja i gđa. Maja Kuhar, dipl.iur., predsjednica Državne komisije za kontrolu postupaka javne nabave, potpisale su 07. travnja 2022. godine sporazum o suradnji. AZTN i DKOM će zajedničkim naporima i akcijama osiguravati i promicati održivo i učinkovito tržišno natjecanje u postupcima javne nabave na svim tržištima, omogućit će novim tržišnim takmacima pristup tržištima te zajednički djelovati, u okviru svojih nadležnosti, na sprječavanju svih oblika narušavanja tržišnog natjecanja poduzetnika te iskorištavanja značajne tržišne snage poduzetnika na određenom mjerodavnom tržištu i s njim povezanim susjednim tržištima. Naglasak ove suradnje posebno će biti u području otkrivanja zabranjenih dogovora između ponuditelja konkurenata u postupcima javne nabave.

AZTN I HERA

Dr.sc. Mirta Kapural, dipl.iur., predsjednica Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja i mr.sc. Danijel Žamboki, dipl. oec., predsjednik Upravnog vijeća Hrvatske energetske regulatorne agencije potpisali su 13. travnja 2022. godine sporazum o suradnji. Predmet ovog sporazuma je suradnja između AZTN-a i HERA-e u zaštiti tržišnog natjecanja osobito na tržištu električne energije, plina, toplinske energije, nafte i naftnih derivata, obnovljivim izvorima energije u Republici Hrvatskoj s ciljem osiguranja djelotvornog i učinkovitog tržišnog natjecanja. Sklapanjem ovoga sporazuma ugovorne strane su izrazile spremnost na suradnju na području zaštite tržišnog natjecanja na osnovi uzajamnog povjerenja i razumijevanja, a sukladno njihovim ovlastima iz Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja, Zakona o regulaciji energetske djelatnosti, Zakona o energiji, Zakona o tržištu električne energije, Zakona o tržištu plina, Zakona o tržištu toplinske energije, Zakona o tržištu nafte i naftnih derivata, Zakona o obnovljivim izvorima energije i visokoučinkovitoj kogeneraciji te ostalih zakona iz područja energetike i pripadajućih podzakonskih propisa.

Digitalizacija pismohrane i poslovanja AZTN-a

AZTN je završio postupak pretvorbe analognog gradiva u digitalno krajem 2022. godine. Početkom 2017. godine AZTN je započeo pretvorbu gradiva iz analognog u digitalni oblik kojem su prethodila izlučivanja dokumentarnog gradiva uz dozvolu Hrvatskog državnog arhiva.

Potrebno je naglasiti da su pretvorbu gradiva u digitalni oblik radili ovlaštene zaposlenici AZTN-a u okviru redovnog obavljanja posla. Sva oprema koja je pri tome korištena je dio redovnog poslovanja AZTN-a, nije kupljena nikakva dodatna oprema za digitalizaciju pismohrane te u konačnici, pretvorba gradiva iz analognog u digitalni oblik nije imala dodatne troškove. Sveukupno je skenirano više do 2 tisuće upravnih predmeta te više od 10 tisuća neupravnih predmeta. Ukupna količina digitalnog gradiva procjenjuje se na više od 500 GB digitalnih datoteka.

Uredba (EU) br. 910/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. srpnja 2014. o elektroničkoj identifikaciji i uslugama povjerenja za elektroničke transakcije na unutarnjem tržištu i stavljanju izvan snage Direktive 1999/93/EZ, SL L 257, 28.8.2014., u potpunosti izjednačuje kvalificirani elektronički potpis s vlastoručnim. U praksi akte koji se otpremaju elektroničkim putem potpisat će ovlaštena osoba digitalnim potpisom, a akte koji se otpremaju putem pružatelja poštanskih usluga potpisat će vlastoručno te staviti pečat javnopravnog tijela. Uredba je preuzela odredbe o elektroničkoj identifikaciji te pruža i mogućnost digitalnog kvalificiranog pečata koji služi za ovjeru akata koji su nastali automatskom obradom u sustavu te nije potreban digitalni potpis službene osobe. AZTN je u 2022. godini svim zaposlenicima koji imaju pravo potpisa omogućio korištenje digitalnih certifikata koji sadrže kvalificirani elektronički potpis.

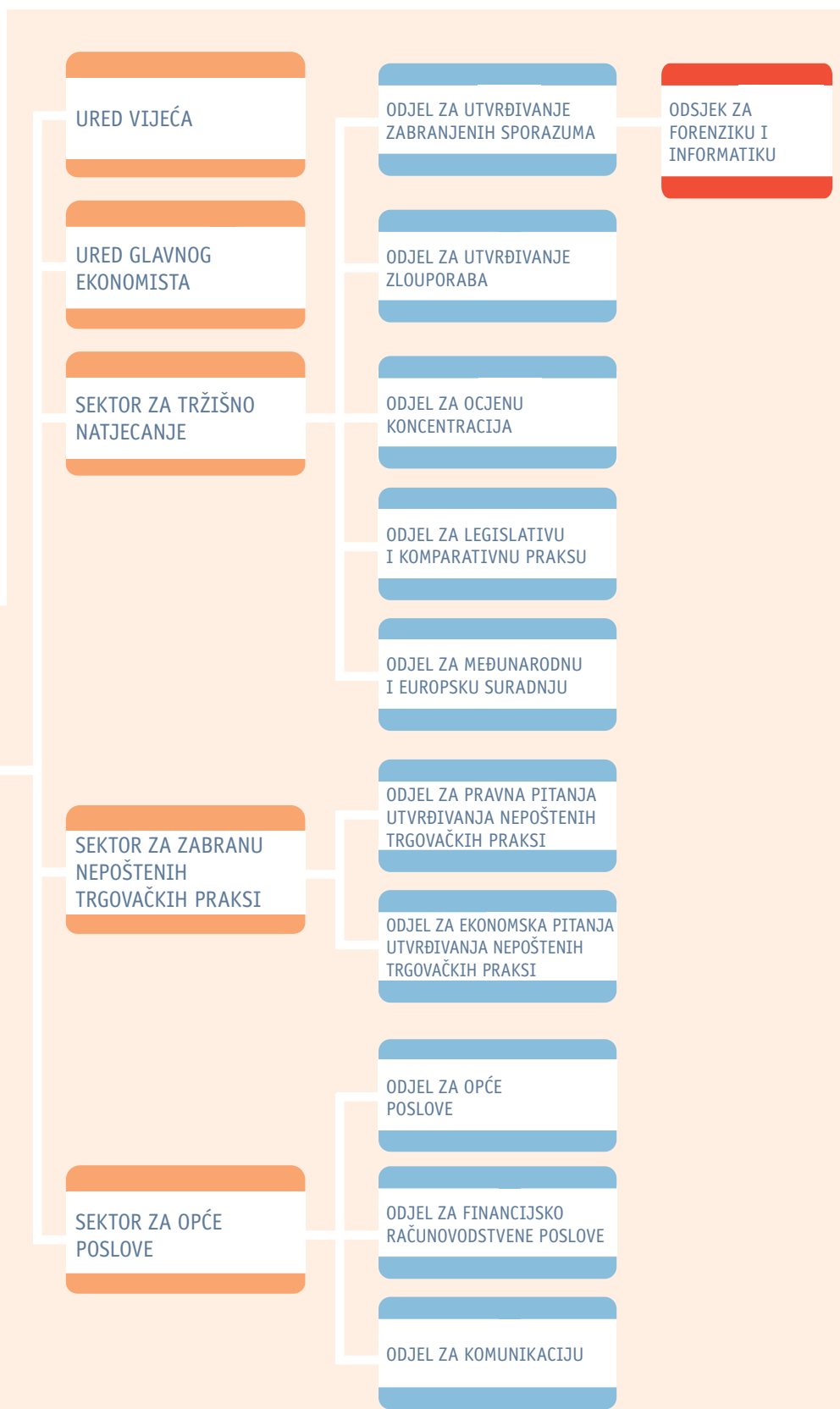
Organizacijska struktura

Na dan 31. prosinca 2022. godine u AZTN-u je bilo zaposleno 56 radnika.

Rad je ustrojen kroz pet organizacijskih jedinica i to kako slijedi:

- Vijeće (tri pravnika i jedan ekonomist)
- Ured Vijeća (jedan ekonomist)
- Ured glavnog ekonomista (dva ekonomista)
- Sektor za tržišno natjecanje (11 pravnika i 12 ekonomista i dva informatičara)
- Sektor za zabranu nepoštenih trgovačkih praksi (četiri pravnika i četiri ekonomista)
- Sektor za opće poslove (dva pravnika, dva ekonomista, dva profesora jezika, jedan magistar javne uprave, jedan prvostupnik ekonomije, jedan upravni referent i jedan KV vozač).

VIJEĆE ZA ZAŠTITU TRŽIŠNOG NATJECANJA

45 prosjek godina

34 žene
22 muškarca

PROSJEK GODINA

Prosjek godina radnika AZTN-a je 45 godina, a s obzirom na spol u AZTN-u je zaposleno 34 žene i 22 muškarca. Od toga broja je 46 radnika bilo izravno uključeno u provedbu zakona iz nadležnosti AZTN-a. Preostalih deset radnika obavljalo je druge poslove, usko povezane s provođenjem zakona i funkcioniranjem AZTN-a.

KADAR

Većinu zaposlenih u AZTN-u čini visokoobrazovani kadar. Čak 23% radnika ima završene poslijediplomske studije, 75% ima visoku ili višu stručnu spremu, dok srednju stručnu spremu imaju svega dva zaposlena.

Većina zaposlenih, ukupno njih 80%, su magistri prava ili diplomirani pravnici odnosno magistri ekonomije ili diplomirani ekonomisti. Svi pravnici kao voditelji postupaka u nadležnosti AZTN-a moraju imati položen pravosudni ispit, a za vođenje postupka utvrđivanja uvjeta za izricanje novčanih kazni potreban je i radni staž od najmanje četiri godine nakon položenog pravosudnog ispita.

23%
poslijediplomski
studiji

75%
VSS ili VŠS

2
SSS

80%
magistri prava
ili diplomirani
pravnici

položen
pravosudni ispit

4
godine staža

61% zaposlenih
žena

75%
članova
Vijeća čine
žene

64%
žena na
ostalim
položajima

SPOLNA STRUKTURA

Veći postotak zaposlenih žena u AZTN-u (61%) ukazuje na primjenu načela nediskriminacije prilikom zapošljavanja te davanja prednosti teže zapošljivim skupinama. To potvrđuje i spolna struktura na rukovodećim položajima. Tako 75% članova Vijeća AZTN-a čine žene, predsjednica Vijeća je žena, dok je na ostalim rukovoditeljskim položajima čak 64% žena.

Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja, Savska cesta 41, 10000 Zagreb, Hrvatska

Uredništvo: AZTN, Odjel za komunikacije

Tel.: +385 1 617 64 48

Web: www.aztn.hr

E-mail: agencija.ztn@aztn.gov.hr

Dizajn: Ognjena Brkanović

Fotografije: Envato Elements

